
ZESZYTY KATECHETYCZNE

rok 12 (2006)

2006

nr 1-2 (39-40)

Spis treści

Dekret erygujący Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży w Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej.....	s. 3
Programy i podręczniki obowiązujące w Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej w roku szkolnym 2006-2007.....	s. 4
Formacja katechetyczna w roku szkolnym 2006/-2007.....	s. 11
Komunikat dotyczący formularza poprzedzającego wydanie misji kanonicznej do katechizacji.....	s. 13
Formularz poprzedzający wydanie misji kanonicznej do katechizacji.....	s. 14
Komunikat o Archidiecezjalnym Konkursie Papieskim...	s. 17
Regulamin Archidiecezjalnego Konkursu Papieskiego...	s. 18
Rekolekcje dla młodzieży w czasie ferii zimowych w 2007 r.	s. 21
XXXII Szczecińskie Dni Katechetyczne.....	s. 23
W. Janiga Wielkopostne rekolekcje szkolne – poszukiwania nowych rozwiązań.....	s. 24
K. Kantowski Przygotowanie bliższe do małżeństwa jedną z form katechezy młodzieży.....	s. 50
P. Skiba „Zeszyty Katechetyczne” - wczoraj i dziś	s. 77

Wydawca:

Kuria Metropolitalna Szczecińsko-Kamieńska
Wydział Wychowania Katolickiego
71-459 Szczecin,
ul. Papieża Pawła VI nr 4,
tel. 091/45-42-292
e-mail: wwk@kuria.pl
www.wwk.szczecin.kuria.pl

Druk:

Poligrafia Kurii Metropolitalnej w Szczecinie

Redakcja:

Ks. Piotr Skiba

Na okładce:

panorama Szczecina od strony wschodniej według
M. Seutera z 1735 r.

Projekt okładki:

ks. Marian Wittlieb i Barbara Tylewska

się m.in. dokumenty Kościoła powszechnego i partykularnego oraz dokumenty dotyczące prawa oświatowego. Ponadto omawiano zagadnienia związane z historią Archidiecezji, synodem, duszpasterstwem parafialnym i szkolnictwem katolickim, działalnością zakonów na Pomorzu Zachodnim i formacją katechetyczną. Publikacje podejmowały także problemy dotyczące ewangelizacji, historii katechezy w Polsce, katechezy sakramentalnej, dydaktyki katechetycznej, katechezy specjalnej i katechezy dorosłych. Nie brakowało również treści poświęconych podręcznikom, programom katechetycznym, wychowaniu, rodzinie, duszpasterstwu młodzieży, mas mediom, etyce i innym religiom.

Zachowując w pamięci dorobek poprzedników, którzy kształtowali urzeczywistnianie się Kościoła nad Odrą i Bałtykiem, pragniemy kontynuować misję, powierzoną przez Jezusa Chrystusa. „Zeszyty Katechetyczne” mogą stanowić odzwierciedlenie naszego życia wewnętrznego, działalności ewangelizacyjnej, katechetycznej i duszpasterskiej. W związku z tym uprzejmie proszę i zachęcam kapłanów, siostry zakonne i katechetów świeckich do publikowania artykułów, katechez, recencji, sprawozdań, scenariuszy teatralnych, homilii, wspomnień i innych materiałów formacyjnych, które poprzez zamieszczenie w „Zeszytach Katechetycznych” będą pomocą w duszpasterstwie.

**Arcybiskup Metropolita
Szczecińsko-Kamieński**

16 października 2006 r.

Znak: N 6 – 1 / 2006

D E K R E T

Przychylając się do prośby przedstawionej w dniu 21 września 2006 r. dotyczącej powołania Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży w Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej i po pozytywnej opinii Wydziału Wychowania Katolickiego Kurii Metropolitalnej Szczecińsko-Kamieńskiej, działając zgodnie z Kan. 312 § 2 KPK i art. 4 Statutu Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży, dostrzegając potrzebę i konieczność spotęgowania działalności apostołskiej młodych katolików świeckich,

**niniejszym, eryguję Katolickie Stowarzyszenie
Młodzieży Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej.**

Stowarzyszenie posiada osobowość prawną i działa zgodnie z Dekretem Konferencji Episkopatu Polski z dnia 10 X 1990 r. w oparciu o Statut Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży, zatwierdzony przez 261. Konferencję Plenarną Episkopatu Polski, obradującą w dniach 29 kwietnia do 1 maja 1993 r.

Zarządowi, diecezjalnemu Asystentowi i wszystkim Członkom Stowarzyszenia, jak również ich duszpasterzom udzielam pasterskiego błogosławieństwa, zawierając wszystkich opiece patronów Stowarzyszenia św. Stanisława Kostki i bł. Karoliny Kózkówny.

Kanclerz Kurii

**Arcybiskup Metropolita
Szczecińsko-Kamieński**

Szczecin, 1 września 2006 r.

**PROGRAMY I PODRĘCZNIKI
DO NAUCZANIA RELIGII OBOWIĄZUJĄCE
W ARCHIDIECEZJI SZCZECIŃSKO-KAMIEŃSKIEJ
W ROKU SZKOLNYM 2006/2007**

Dla ujednolicenia posługi katechetycznej w Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej przyjęte zostają następujące programy i podręczniki zatwierdzone przez Komisję Wychowania Katolickiego Episkopatu Polski.

Katecheci mogą wybrać nowy program po uzgodnieniu z Księdzem Proboszczem parafii, na terenie której jest usytuowana szkoła. Katecheta powinien również uzgodnić z Księdzem Proboszczem wybór serii podręczników do odpowiedniego programu. Nie można zmieniać serii w trakcie realizacji poszczególnych (trzyletnich) cykli katechetycznych.

PRZEDSZKOLE

Program ogólnopolski nr AZ-0-03/1 z 10 III 2003

Tytuł programu: *Radość dzieci Bożych*

Podręczniki

Grupa czterolatek nr AZ-01-03/1-0

Cieszymy się Bogiem, red. W. Kubik, WAM, Kraków

Grupa pięcioletków nr AZ-02-03/1-0

Kochamy Boga, red. W. Kubik, WAM, Kraków

Klasa 0 nr AZ-03-03/1-0

s. T. Biłyk, B. Surma, *Wędrowanie z Bogiem*, WAM, Kraków

Program ogólnopolski nr AZ-0-04/3 z 26 III 2004

Tytuł programu: *W radości dzieci Bożych*, opr. T. Śmiech

Podręczniki

Grupa czterolatek nr AZ-01-04/3-0

Bóg kocha dzieci, red. E. Osewska, J. Stala, *Jedność*, Kielce

Grupa pięcioletków nr AZ-02-04/3-0

Jestem dzieckiem Bożym, red. E. Osewska, J. Stala, *Jedność*, Kielce

Grupa sześciolatek nr AZ-03-04/3-0

Kocham dobrego Boga, red. E. Osewska, J. Stala, *Jedność*, Kielce

Klasa 0 nr AZ-03-04/3-0

M. Piątek, *W świecie mojego Boga*, *Jedność*, Kielce

Ks. dr Piotr Skiba

„Zeszyty Katechetycznych” - wczoraj i dziś

Od czasów gdy Apostołowie nauczali ustnie, a w Kościołach odczytywano listy, aż do czasów dzisiejszych wyposażonych we wszelkiego rodzaju pomoce, katecheza zawsze szukała dróg i środków najbardziej odpowiednich dla wypełnienia swej misji (CT 46).

Pomocą w posłudze katechetycznej nad Odrą i Bałtykiem są „Zeszyty Katechetyczne”, wydawane przez Wydział Wychowania Katolickiego Kurii Metropolitalnej w Szczecinie. Pierwsze numery tego czasopisma powstały już w latach 1986-1987. Po dziesięciu latach przerwy, w odpowiedzi na potrzeby katechetów wznowiono wydawanie „Zeszytów Katechetycznych”, które ukazują się do chwili obecnej.

Na łamach „Zeszytów Katechetycznych” publikowali księża biskupi, katechetycy, księża duszpasterze, katechetki i katecheci świeccy oraz pedagodzy. Wszyscy w odmienny sposób przekazywali wiedzę i doświadczenie zmierzające do pogłębienia formacji katechetycznej w Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej.

W „Zeszytach Katechetycznych” publikowano artykuły, aktualności, dokumenty, konspekty katechez, recenzje, sprawozdania i wspomnienia. Publikacje te przedstawiały zagadnienia aktualne w praktyce i teorii pastoralnej Kościoła. Na treść „Zeszytów Katechetycznych” składały

17. St. Zaręba, *Dynamika świadomości religijno – moralnej...*, s. 240 – 243.
18. Tamże, s. 246 – 252.
19. J. Mariański, *Charakterystyka współczesnej młodzieży*, w: *Katecheza młodzieży*, red. St. Kulpaczyński, Lublin 2003, s. 64 - 66.
20. St. Zaręba, *Dynamika świadomości religijno – moralnej...*, s. 280.
21. Konferencja Episkopatu Polski, Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce, Kraków 2001. Dalej: PDK.
22. Por. Murawski R., *Ewangelizacyjny charakter katechezy*, „Ateneum Kapłańskie” 118 (1992), s. 181 – 183.
23. Konferencja Episkopatu Polski, Podstawa Programowa Katechezy, Kraków 2001. Dalej: PPK.
24. PPK, s. 96 – 97.
25. Komisja Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski, Program Nauczania Religii, Kraków 2001, s. 139 – 140; 159 – 160. Dalej: PNR.
26. Komisja Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski i Rada do Spraw Rodziny Konferencji Episkopatu Polski, *Program katechezy parafialnej młodzieży szkół ponadgimnazjalnych*, Kraków 2004. Dalej: PKPM.
27. PNR s. 140.
28. PNR s. 139.
29. Częstotliwość spotkań w założeniach programowych nie jest podana. Jednak, analizując ich tematykę, wnioskować można, iż mają się odbywać w cyklu miesięcznym.
30. PNR s. 140; s. 160.
31. PKPM s. 11.
32. Rada do Spraw Rodziny Konferencji Episkopatu Polski, Dyrektorium duszpasterstwa rodzin, Warszawa 2003. Dalej: DDR.
33. PKPM s. 19.
34. PKPM, s. 11.
35. PKPM, s. 11.
36. PKPM, s. 11 – 12.
37. PKPM, s. 13.
38. PKPM, s. 14 – 15.
39. PKPM, s. 17 – 18.
40. <http://www.wdr.diecezja.krakow.pl/katecheza>

Program ogólnopolski nr AZ-0-04/4 z 26 III 2004

Tytuł programu: *Jesteśmy dziećmi Boga*, opr. J. Szpet, D. Jackowiak

Podręcznik

Klasa 0 (poziom III) nr AZ-03-04/4-0

Przychodzimy do Pana Boga, red. J. Szpet, D. Jackowiak,
Księgarnia św. Wojciecha, Poznań

**KLASY I – III
SZKOŁY PODSTAWOWEJ**

Program ogólnopolski nr AZ-1-01/1 z 20 IX 2001

Tytuł programu: *Jesteśmy dziećmi Bożymi*

Podręczniki

Klasa I szkoły podstawowej nr AZ-11-01/1-1

W domu i rodzinie Jezusa, red. Wł. Kubik, WAM, Kraków

Klasa II szkoły podstawowej nr AZ-12-01/1-1

Bliscy Sercu Jezusa, red. Wł. Kubik, WAM, Kraków

Klasa III szkoły podstawowej nr AZ-13-01/1-1

Jezusowa wspólnota serc, red. Wł. Kubik, WAM, Kraków

Klasa I szkoły podstawowej nr AZ-11-01/1-2

W domu Bożym i rodzinie Jezusa, red. J. Szpet, D. Jackowiak,
Księgarnia św. Wojciecha, Poznań

Klasa II szkoły podstawowej nr AZ-12-01/1-2

Bliscy Sercu Jezusa, red. J. Szpet, D. Jackowiak, Księgarnia św. Wojciecha, Poznań

Klasa III szkoły podstawowej nr AZ-13-01/1-2

Jezusowa wspólnota serc, red. J. Szpet, D. Jackowiak, Księgarnia św. Wojciecha, Poznań

Program ogólnopolski nr AZ-1-02/9 z 18 VII 2002
Tytuł programu: *W rodzinie dzieci Bożych*, red. T. Śmiech

Podręczniki

Kl. I szkoły podstawowej nr AZ-11-02/9-0

R. Brzoza, M. Czyż, E. Kondrak, *Bóg naszym Ojcem, Jedność*, Kielce

Kl. II szkoły podstawowej nr AZ-12-02/9-0

Jezus jest z nami, red. M. Piątek, *Jedność*, Kielce

Kl. III szkoły podstawowej nr AZ-13-02/9-0

A. Kaszycki, E. Kondrak, B. Nosek, *Wzrastamy w przyjaźni z Jezusem, Jedność*, Kielce

**KLASY IV – VI
SZKOŁY PODSTAWOWEJ**

Program ogólnopolski nr AZ-2-01/1 z 20 IX 2001

Tytuł programu: *Wezwani przez Boga*

Podręczniki

Klasa IV szkoły podstawowej nr AZ-21-01/1-1

Zaproszeni przez Boga, red. Z. Marek, WAM, Kraków

Klasa V szkoły podstawowej nr AZ-22-01/1-1

Obdarowani przez Boga, red. Z. Marek, WAM, Kraków

Klasa VI szkoły podstawowej nr AZ-23-01/1-1

Przemienieni przez Boga, red. Z. Marek, WAM, Kraków

Klasa IV szkoły podstawowej nr AZ-21-01/1-2

Powołani przez Boga Ojca, red. J. Szpet, D. Jackowiak, Księgarnia św. Wojciecha, Poznań

Klasa V szkoły podstawowej nr AZ-22-01/1-2

Umiłowani w Jezusie Chrystusie, red. J. Szpet, D. Jackowiak, Księgarnia św. Wojciecha, Poznań

Klasa VI szkoły podstawowej nr AZ-23-01/1-2

Uświęceni w Duchu Świętym, red. J. Szpet, D. Jackowiak, Księgarnia św. Wojciecha, Poznań

Natomiast zadania stojące przed parafią będącą „główną animatorką katechezy” koncentrować się mają na ukazywaniu małżeństwa jako wspólnoty pozwalającej człowiekowi zrealizować powołanie, którym Bóg go obdarzył, a sam proces przygotowywania się do małżeństwa ukazywać zawsze w perspektywie dojrzewania w powołaniu.

Przypisy

1. Kongregacja ds. Duchowieństwa, *Dyrektorium ogólne o katechizacji*, Poznań 1997, p. 80. Dalej: DOK.

2. Jan Paweł II, Spotkanie z młodzieżą 18 V 1985 Namur (Belgia), L'Osservatore Romano wyd. polskie, nr nadzwyczajny II-/1985.

3. Jan Paweł II, *Adhortacja apostolska „Catechesi tradendae”*, Poznań 1991, p. 19. Dalej: CT.

4. J. Bagrowicz, *Edukacja religijna współczesnej młodzieży*, Toruń 2000, s. 56.

5. R. Murawski, *Dorastający*, w: *Jestem świadkiem Chrystusa w Kościele, Drogi świadków Chrystusa t. I, Podręcznik metodyczny do religii dla klasy I liceum i technikum*, Kraków 2002, s. 45.

6. Sł. Zaręba, *Dynamika świadomości religijno – moralnej w warunkach przemian ustrojowych w Polsce (1988 – 1998)*, Warszawa 2003.

7. Tamże, s. 6 - 9.

8. Tamże, s. 13.

9. Tamże, s. 48 – 50.

10. W. Piwowarski, *Przemiany w nastawieniu do religii*, w: *Religijność ludowa – ciągłość i zmiana*, red. W. Piwowarski, Wrocław 1983, s. 183.

11. Sł. Zaręba, dz. cyt., s. 191.

12. Tamże, s. 193 – 201.

13. W. Piwowarski, *Postawy wobec wiary*, w: *Kto wygrał? Kto przegrał?*, red. W. Zdaniewicz i T. Zembrzusi, Warszawa 1997, s. 41.

14. Sł. Zaręba, dz. cyt., s. 201 – 211.

15. Tamże, s. 211 – 223.

16. M. Porębska, *Osobowość i jej kształtowanie się w dzieciństwie i młodości*, Warszawa 1982, s. 195.

do zrzeszenia religijnego lub inną formę zaangażowania się w duszpasterstwo młodzieży; tworzenie liderów, animatorów; ożywienie duszpasterstwa rodzin a nawet pozytywne skutki dla diecezji i Kościoła powszechnego - większe możliwości wciągnięcia młodzieży do udziału w masowych spotkaniach modlitewnych (np. Światowe Dni Młodzieży, Europejskie Spotkania Młodych w Taizé)⁴⁰.

4. Podsumowanie.

Podsumowując to co zostało wyżej powiedziane stwierdzić należy, iż proponowana przez Komisję Wychowania Katolickiego i Radę ds. Rodziny forma katechezy parafialnej dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych jest propozycja interesującą, choć niełatwą w realizacji. Trudność polega m. in. na tym, iż aby nastąpiło właściwe wcielenie w życie propozycji programowych koniecznym jest dostrzeżenie w katechezie parafialnej jej wymiaru wtajemniczającego lub nawet katechumenalnego oraz na koordynacji działań kilku podmiotów: rodziny, parafii, ze szczególnym uwzględnieniem doradców życia rodzinnego a także szkoły. Działania podejmowane przez szkołę, zarówno na drodze posługi katechetycznej, jak i odpowiedzialnie prowadzonego przygotowanie do życia w rodzinie mają uzupełniać katechezę rodzinną. Uzupełnianie to dokonywać się ma najczęściej na płaszczyźnie intelektualnej.

Program ogólnopolski nr AZ-2-03/6 z 28 V 2003
Tytuł programu: *W przyjaźni z Bogiem*, red. T. Śmiech

Podręczniki

Kl. IV szkoły podstawowej nr AZ-21-03/6-0
Śluchamy Boga, red. B. Nosek, T. Śmiech *Jedność*, Kielce

Kl. V szkoły podstawowej nr AZ-22-03/6-0
R. Brzoza, E. Luty, B. Nosek, T. Śmiech, *Wielbimy Boga, Jedność*, Kielce

Kl. VI szkoły podstawowej nr AZ-23-03/6-0
Z Jezusem idziemy do Boga, red. B. Nosek, T. Śmiech *Jedność*, Kielce

GIMNAZJUM

Program ogólnopolski nr AZ-3-01/1 z 20 IX 2001
Tytuł programu: *Wierzyć Chrystusowi*

Podręczniki

Klasa I gimnazjum nr AZ-31-01/1-11
Jezus uczy i zbawia, red. Z. Marek, WAM (wyd. z 2004)

Klasa II gimnazjum nr AZ-32-01/1-11
Jezus uczy i zbawia, red. Z. Marek, WAM (wyd. z 2005)

Klasa I gimnazjum nr AX-31-01/1-1
Jezus uczy i zbawia, red. Z. Marek, WAM

Klasa II gimnazjum nr AX-32-01/1-1
Jezus działa i zbawia, red. Z. Marek, WAM

Klasa III gimnazjum nr AX-33-01/1-1
Jezus prowadzi i zbawia, red. Z. Marek, WAM

Klasa I gimnazjum nr AZ-31-01/1-8
Szukam was, red. W. Kubik, G. Łuszczak, WAM

Program ogólnopolski nr AZ-3-02/2 z 27 II 2002

Tytuł programu: *Przyjąć blask Bożej Prawdy*, opr. J. Szpet, D. Jackowiak

Podręczniki

Klasa I gimnazjum nr AZ-31-02/2-0

Słowo Boga jest blisko Ciebie, red. J. Szpet, D. Jackowiak,
Księgarnia św. Wojciecha, Poznań

Klasa II gimnazjum nr AZ-32-02/2-0

Wolni przez miłość, red. J. Szpet, D. Jackowiak, Księgarnia św. Wojciecha, Poznań

Klasa III gimnazjum nr AZ-33-02/2-0

Żyjąc z innymi, dla innych, red. J. Szpet, D. Jackowiak, Księgarnia św. Wojciecha, Poznań

Program ogólnopolski nr AZ-3-02/3 z 27 II 2002

Tytuł programu: *Iść za Jezusem*, opr. P. Tomasik

Podręczniki

Klasa I gimnazjum nr AZ-31-02/3-0

P. Tomasik, *Słowo blisko Ciebie*,
Wydawnictwo Warszawsko-Praskie, Warszawa

Klasa II gimnazjum nr AZ-32-02/3-0

P. Tomasik, *Dom na skale*,
Wydawnictwo Warszawsko-Praskie, Warszawa

Klasa III gimnazjum nr AZ-33-02/3-0

P. Tomasik, *Tak niech świeci wasze światło*,
Wydawnictwo Warszawsko-Praskie, Warszawa

mie priorytety realizacyjne³⁹.

- prowadzenie tej katechezy w parafii zamieszkania
łączenie uczestników w małe grupy, nie większe
niż 15 – 20 osób (optymalnymi wydają się jednak
grupy 7 – 8 osobowe)
- angażowanie różnorodnego zespołu katechetów
(kapłani; katecheci – nauczyciele religii; osoby włą-
czone w prace poradni rodzinnej; przedstawiciele
ruchów małżeńskich i rodzinnych; grupy mał-
żeństw gotowych dzielić się swym doświadczeniem
życia z wiary)
- szerokie wprowadzanie odwoływanie się do metod,
które nie koncentrują się na przekazie treści inte-
lektualnych, lecz wspomagają katechizowanych
w kształtowaniu umiejętności i zmierzają do sty-
mulowania zmian w osobowości młodzieży;
- stosowanie metod budzących aktywność katechizo-
wanych (dyskusja, metody praktyczne, panele
z udziałem małżonków) oraz wprowadzających ich
w życie liturgiczne (celebracje, medytacje, różno-
rodne formy modlitewne).

Realizacja tej katechezy stwarza także nowe szanse
dla duszpasterstwa młodzieży. Można zakładać, jak mówi
ks. R. Bielen, ożywienie duszpasterstwa młodzieżowego
i powołaniowego; włączenie się części młodzieży w czyn-
ne uczestnictwo w życiu Kościoła poprzez przystąpienie

wych więzi międzyludzkich oraz ukazują znaczenie więzi wspólnotowych dla rozwoju osoby ludzkiej i realizacji przez nią swego powołania: męskość i kobiecość; dar rodzicielstwa; czystość przejawem dojrzałości i odpowiedzialności w sferze płciowości; wybór, akceptacja, odpowiedzialność; od zakochania do miłości dojrzałej; narzeczeństwo jako czas przygotowania do małżeństwa³⁸.

- **„Ślubuję ci miłość...”** - w ostatnim z bloków tematycznych treści wynikają z pragnienia podkreślenia sakramentalnego charakteru związku małżeńskiego i ukazywania obecności Chrystusa w życiu małżonków na sposób sakramentalny: małżeństwo jako sakrament; zaręczyny - sens i obyczaje; liturgia Słowa (czytania, modlitwa powszechna); elementy liturgii sakramentu małżeństwa (przysięga małżeńska, błogosławieństwa małżonków); symbolika znaków obrzędowych (obraczka, stuła, welon, wianek).

3.3. Sposoby realizacji

Podjęmując zadanie realizacji celów i treści wyznaczonych przez omawiany program warto przypomnieć fundamentalne założenie tej katechezy. Ma to być katecheza parafialna, a więc katecheza prowadzona przez wspólnotę, po to, by wprowadzić, wtajemniczyć w jej życie. Konsekwencją tego założenia są zawarte w progra-

LICEUM I TECHNIKUM SZKOŁY ZREFORMOWANEJ

Program ogólnopolski nr AZ-4-01/1 z 20 IX 2001

Tytuł programu: *Świadek Chrystusa*

Podręczniki

Klasa I liceum nr AZ-41-01/1-1

Jestem świadkiem Chrystusa w Kościele, red. Z. Marek, WAM, Kraków

Klasa II liceum nr AZ-42-01/1-1

Jestem świadkiem Chrystusa w świecie, red. Z. Marek, WAM, Kraków

Klasa III liceum nr AZ-43-01/1-1

Jestem świadkiem Chrystusa w rodzinie, red. Z. Marek, WAM, Kraków

Klasa I liceum nr AZ-41-01/1-2

Świadek Chrystusa w Kościele, red. J. Szpet, D. Jackowiak,
Księgarnia św. Wojciecha, Poznań

Klasa II liceum nr AZ-42-01/1-2

Świadek Chrystusa w świecie, red. J. Szpet, D. Jackowiak,
Księgarnia św. Wojciecha, Poznań

Klasa III liceum nr AZ-43-01/1-2

Świadek Chrystusa w rodzinie, red. J. Szpet, D. Jackowiak,
Księgarnia św. Wojciecha, Poznań

Program ogólnopolski nr AZ-4-04/2 z 22 III 2004

Tytuł programu: *Żyć, aby wierzyć i kochać*, red. T. Śmiech

Podręczniki

Klasa I liceum nr AZ-41-04/2-0

Na drodze do dojrzałej wiary, red. T. Śmiech, *Jedność*, Kielce

Klasa II liceum nr AZ-42-04/2-0

Z wiarą w życie i świat, red. J. Czerkawski, E. Kondrak, B. Nosek, *Jedność*,
Kielce

Klasa III liceum nr AZ-43-04/2-0

Z wiarą na progu miłości, red. J. Czerkawski, E. Kondrak, B. Nosek, *Jedność*,
Kielce

SZKOŁA ZAWODOWA

Program ogólnopolski nr AZ-5-01/1 z 20 IX 2001

Tytuł programu: *Z Chrystusem*

Podręczniki

Klasa I szkoły zawodowej nr AZ-51-01/1-1

Ze Zmartwychwstałym w społeczeństwie, red. Z. Marek, WAM, Kraków

Klasa II szkoły zawodowej nr AZ-52-01/1-1

Ze Zmartwychwstałym w rodzinie, red. Z. Marek, WAM, Kraków

SZKOŁY SPECJALNE

Dotychczas zarejestrowano na czas nieokreślony następujące programy do nauczania religii w szkołach specjalnych:

AZ-1h-04/10 (z 27 VII 2004) – dla całej Polski – dla klas I-III szkoły podstawowej dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim (zespół kierowany przez Z. Brzezinkę).

AX-2i-03/5 (z 7 IV 2003) – dla całej Polski – dla klas IV-VI szkoły podstawowej dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym wraz pomocami dydaktycznymi nr **AX-20i-03/5-0**.

AZ-2h-04/10 (z 27 VII 2004) – dla całej Polski – dla klas IV-VI szkoły podstawowej dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim (zespół kierowany przez Z. Brzezinkę).

AZ-3i-03/5 (z 7 IV 2003) – dla całej Polski – dla klas I-III gimnazjum dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym wraz pomocami dydaktycznymi nr **AZ-30i-03/5-0**.

AZ-3h-04/10 (z 27 VII 2004) – dla całej Polski – dla klas I-III gimnazjum dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim (zespół kierowany przez Z. Brzezinkę).

AZ-3d-05/1 (z 22 II 2005) – dla całej Polski – dla klas I-III gimnazjum dla uczniów niesłyszących (s. M. Polak).

AZ-5h-04/10 (z 27 VII 2004) – dla całej Polski – dla klas I-II szkoły zawodowej dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim (zespół kierowany przez Z. Brzezinkę).

Kanclerz Kurii

Arcybiskup Metropolita
Szczecińsko-Kamieński

- **„Abyście byli jedno”** - treści koncentrują się wokół ukazywania znaczenia i sensu wspólnoty, wprowadzenia w warunki jej funkcjonowania, prowadzenia do nabywania umiejętności życia we wspólnocie oraz kształtowania postawy odpowiedzialności za wspólnotę. Podejmowane są zagadnienia: człowiek jako istota społeczna (typy, rodzaje i funkcje grup i wspólnot); rodzina jako Kościół domowy; rodzina wprowadzająca w liturgię; wspólnota rodzinna miejscem przekazywania wiary; wspólnota rodzinna kształtująca postawy wobec świata (ekologia), ojczyzny (patriotyzm); rodzina a wspólnota parafialna i grupy rówieśnicze³⁶.
- **„Bądźcie doskonałymi...”** - w tym bloku przekazywane katechizowanym treści mają wspomagać ich w przeżyciu osobistego spotkania z Jezusem Chrystusem i ukazać Jezusa jako punktu odniesienia całej egzystencji chrześcijańskiej: więź z Chrystusem wynikająca z chrztu i bierzmowania; człowiek wobec wezwania Bożego – tajemnica powołania chrześcijańskiego; wielość powołań w Kościele; cnoty moralne jako konsekwencja umiłowania Chrystusa; prawda, wolność, sumienie oraz dojrzałość jako zdolność do kierowania własnym życiem³⁷.
- **„Będziesz miłował...”** - proponowane w tej grupie tematycznej treści obejmują omówienie podstawo-

3. Założenia programowe katechezy parafialnej dla młodzieży

Omawiana katecheza parafialna dla młodzieży ponadgimnazjalnej w swych założeniach programowych przedstawia się następujący sposób.

3.1. Cele

Zamierzone cele tej katechezy ujęte zostały w następujący sposób:

- wspomaganie katechizowanego w odkrywaniu swego powołania
- prowadzenie go ku odkrywaniu istoty wspólnoty, w którą wkroczą (małżeństwo jako wspólnota osób)
- wspieranie w odkrywaniu zadań we wspólnocie i kształtowaniu umiejętności potrzebnych do życia dla wspólnoty³⁴.

3.2. Treści.

Potrzebne do osiągnięcia tych celów treści uporządkowane zostały w cztery bloki tematyczne: „Abyście byli jedno” - rola wspólnoty w życiu człowieka; „Bądźcie doskonałymi” – nabywanie dojrzałości chrześcijańskiej; „Będziesz miłował ...” – rola więzi w konstytuowaniu wspólnoty; „Ślubuję Ci miłość ...” – wspólnota małżonków w Chrystusie³⁵, a ich treści prezentują się następująco:

Szczecin, 4 września 2006 r.
Znak: N1a - 1 / 2006

Formacja katechetyczna w roku szkolnym 2006/2007

Wrzesień

4 IX - rozpoczęcie zajęć w nowym roku szkolnym
4 IX - Msza Święta w intencji szczecińskiej oświaty w bazylice archikatedralnej
o g. 8.00

XXXII Szczecińskie Dni Katechetyczne

8 IX - g. 10.00 -15.00 - księża proboszczowie
9 IX - g. 10.00 - 15.00 - księża wikariusze i katecheci szkół ponadpodstawowych
10 IX - g.10.00 - 14.00 - katecheci szkół podstawowych
11 - 18 IX - Tydzień modlitw o chrześcijańskie wychowanie dzieci i młodzieży
22 - 23 IX - Archidiecezjalna Pielgrzymka na Jasną Górę

Październik

14 X - Dzień Edukacji Narodowej

Listopad

25 XI 2006 r. - Spotkanie katechetów kwalifikowanych
(Arcybiskupie Wyższe Seminarium Duchowe, g. 9.00 - 14.00)

Grudzień

3 grudnia – I niedziela Adwentu
23 XII – 31 XII - przerwa świąteczna

Styczeń 2007

29 I – 11 II - ferie zimowe dzieci i młodzieży

Luty 2007

21 II - środa popielcowa

Kwiecień 2007

1 IV - Niedziela Palmowa
5-10 IV - przerwa świąteczna
8 IV - Wielkanoc
27 IV - zakończenie zajęć w klasach maturalnych

Maj 2007

8-9 V - pisemne egzaminy dojrzałości
27 V - Uroczystość Zesłania Ducha Świętego

Czerwiec 2007

7 VI - Uroczystość Bożego Ciała

9 VI - Spotkanie katechetów kwalifikowanych

(Arcybiskupie Wyższe Seminarium Duchowe, g. 9.00 - 14.00)

15 VI - Uroczystość Najświętszego Serca Pana Jezusa

22 VI - zakończenie zajęć dydaktycznych w szkołach

Spotkania katechetów kwalifikowanych - Arcybiskupie Seminarium Duchowe

- 25 XI 2006 r. g. 9.00 - 14.00

- 9 VI 2007 r. g. 9.00 - 14.00

Rekolekcje katechetek i katechetów świeckich

I. seria: 1- 3 IX 2006 r. w Wisławie (możliwość rekolekcji rodzinnych)

II. seria: 6 - 8 X 2006 r. Szczecin os. Słoneczne (Dom rekolekcyjny)

III. seria: 3 - 5 XI 2006 r. w Myśliborzu

IV. seria: 28 - 30 I 2007 r. Szczecin os. Słoneczne

V. seria: 9 - 11 III 2007 r. Szczecin os. Słoneczne

VI. seria: 27 - 29 IV 2007 r. w Trzemeszynie

VII. seria: 25 - 27 V 2007 r. w Wisławie (możliwość rekolekcji rodzinnych)

VIII. seria: 1-3 VII 2007 r. w AWSD

Duszpasterstwo katechetyczne dzieci i młodzieży

23 - 31 XII 2006 r. – zimowa przerwa świąteczna

29 I - 11 II 2007 r. – rekolekcje formacyjne dla młodzieży

23 - 24 III 2007 r. – pielgrzymka maturzystów na Jasną Górę

28 - 30 III 2007 r. – szkolne rekolekcje wielkopostne młodzieży ponadgimnazjalnej

31 III - 1 IV 2007 r. – Wielkotygodniowe świętowanie młodych
(w Szczecinie dekanatami)

5 - 10 IV 2007 r. – przerwa świąteczna

w maju – Dni wdzięczności rodzin za sakrament Eucharystii

w czerwcu – Młodzieżowe pielgrzymki wdzięczności za sakrament bierzmowania

(DDR 19).

Drugi etap formacji do małżeństwa, a więc **przygotowanie bliższe**, dotyczy głównie młodzieży szkół ponadgimnazjalnych i ma być pewnego rodzaju katechumenatem przed narzeczeństwem i zawarciem małżeństwa. Do zadań stawianych przed tym etapem zalicza się:

- pogłębianie nauki o małżeństwie i rodzinie
- uwrażliwienie na fałszywe teorie w tych dziedzinach
- przysposobienie do międzyosobowego życia w małżeństwie i w rodzinie
- pogłębienie życia wspólnotowo – liturgicznego.

Realizacja tych zadań winna następować z wykorzystaniem elementu wspólnotowo – liturgicznego, konferencyjnego i dialogowego (DDR 22 – 24).

Kończące czas wtajemniczania w realizację powołania w małżeństwie **przygotowanie bezpośrednie** ma na celu m. in.: weryfikację stopnia przygotowania kandydatów do małżeństwa wraz z ewentualnym jego uzupełnieniem (teologia małżeństwa i etyka życia rodzinnego; przyjęcie sakramentów wtajemniczenia), wsparcie w rozumieniu roli i znaczenia spowiedzi przedślubnej (DDR 29) oraz przygotowanie do dojrzałego przeżycia liturgii sakramentu małżeństwa (DDR 30). Działania te winny być podejmowane jako bezpośrednio poprzedzające przyjęcie sakramentu małżeństwa (DDR 27).

Walorem tego programu dla katechezy parafialnej jest fakt, iż wpisuje się on w określone przez *Dyrektorium duszpasterstwa rodzin*³² założenia przygotowania do zawarcia sakramentu małżeństwa, co w konsekwencji umożliwia młodzieży uczestniczącej w tej katechezie realizację przygotowania bliższego do zawarcia sakramentu małżeństwa³³.

W postulowanych przez *Dyrektorium* założeniach przygotowanie to winno przebiegać w trzech etapach, które określono jako przygotowanie dalsze, przygotowanie bliższe i przygotowanie bezpośrednie.

Przygotowanie dalsze polegać ma na prowadzeniu młodego człowieka do zdobycia odpowiedniej wiedzy i na osiągnięciu przez niego stosownych cnót, związanych z życiem rodzinnym. Jako szczególnie postulowane umiejętności *Dyrektorium* wymienia:

- budowanie własnego charakteru
- szacunek dla każdej zdrowej wartości ludzkiej
- umiejętność współżycia z innymi
- zrozumienie i rozpoznanie swego powołania
- szacunek do czystości
- odpowiednia postawa wobec własnej rodziny i instytucji małżeństwa.

Proces przygotowania dalszego zaleca się inicjować już w okresie dzieciństwa, a następnie kontynuować na wszystkich etapach edukacji szkolnej i katechetycznej

Duszpasterstwo nauczycieli i wychowawców

14 X 2006 r. – Dzień Edukacji Narodowej

9 XII 2006 r. – Adwentowy dzień skupienia dla nauczycieli

10 III 2007 r. – Wielkopostny dzień skupienia dla nauczycieli

19 V 2007 r. – XV Archidiecezjalna pielgrzymka wychowawców z sanktuarium na Os. Słonecznym do Nadodrzańskiej Królowej w Siekierkach

Kanclerz Kurii

Ks. A. Offmański
Wikariusz Biskupi

Szczecin, 28 września 2006 r.

Znak: N 1 b - 2 / 2006

Komunikat dotyczący nowego formularza związanego z wydaniem misji do katechizacji

(do wiadomości Księży Proboszczów)

Uprzejmie informujemy, Księży Proboszczów, że od dnia 1 października 2006 r. obowiązuje nowy formularz poprzedzający wydanie misji kanonicznej do katechizacji w Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej.

Formularz zawiera dwie strony, pierwszą stronę wypełnia Ksiądz Proboszcz, a drugą katecheta. Wypełniony formularz, z wymienionymi w nim dokumentami należy złożyć w Wydziale Wychowania Katolickiego, a misję kanoniczną odebrać osobiście. Formularz zastępuje dotychczasową formę składania podań o misję do katechizacji.

Kanclerz Kurii

Ks. A. Offmański
Wikariusz Biskupi

**Formularz poprzedzający wydawanie
misji kanonicznej do katechizacji**
(dostępny na stronie www.wwk.szczecin.kuria.pl)

..... dnia
(pieczęć parafii)

**Kuria Metropolitalna Szczecińsko-Kamieńska
Wydział Wychowania Katolickiego**

Proszę o wydanie misji do nauki religii katolickiej dla.....

1.
(pełna nazwa szkoły, przedszkola)

imienia:..... kod: poczta:

mięscowość: ul.: nr

województwo: tel.: na okres

ilość lekcji religii:

organ prowadzący szkołę:

(pełna nazwa)

mięscowość: ul.: nr

kod: poczta: tel.:

Uwaga: w przypadku skierowania tej samej osoby do kilku placówek oświatowo –
wychowawczych na terenie tej samej parafii należy niżej wypisać wszystkie dane
pozostałych szkół; niepotrzebne skreślić

2.
(pełna nazwa szkoły, przedszkola)

imienia:..... kod: poczta:

mięscowość: ul.: nr

województwo: tel.: na okres

ilość lekcji religii:

organ prowadzący szkołę:

(pełna nazwa)

mięscowość: ul.: nr

kod: poczta: tel.:

na dar życia – Maryja posłuszna Ojcu. Życie ofiaro-
wane Bogu Ojcu – Ofiarowanie Pańskie. Rodzina
spotyka Miłosiernego Ojca, wzór relacji w rodzinie.
Zmartwychwstanie przypomina o nadprzyrodzonym
wymiarze życia. Życie darem Ojca – wskreszenie
Łazarza;

- **III rok pracy:** Rodzina przeżywająca wspólnotę Du-
cha: Duch sprawcą więzi miłości. Duch jedności
umacnia rodzinny (modlitwa arcykapłańska). Nowe
życie w Chrystusie (Ef 3,5-25). Rozesłanie uczniów
do życia w rodzinie (Mt 28)⁵⁰.

Drugi z programów *Przypatrzcie się powołaniu wa-
szemu* nie jest wprost ukierunkowany, jak w przypadku
propozycji *Programu nauczania religii*, na przygotowanie
do założenia rodziny katolickiej, lecz rozszerza tematykę
katechezy o zagadnienie powołania oraz nabywania
umiejętności życia we wspólnocie, zarówno rodzinnej,
jak i parafialnej. W konsekwencji cele tej katechezy okre-
ślone zostały jako:

- wspomaganie katechizowanego w odkrywaniu swego
powołania;
- prowadzenie ku odkrywaniu istoty wspólnoty, w któ-
rą wkroczą - małżeństwo jako wspólnota osób
- odkrywanie swych zadań we wspólnocie;
- kształtowanie umiejętności potrzebnych do życia dla
wspólnoty⁵¹.

szkoły i parafii, postuluje uzupełnienie katechezy szkolnej o katechezę parafialną wprowadzającą w rzeczywistość Kościoła domowego. Celem tej katechezy jest przygotowanie do założenia rodziny katolickiej²⁷. Katecheza ta nie ma jednak koncentrować się na przekazie wiedzy, lecz zmierzać w kierunku organizacji spotkań o charakterze celebracji liturgicznych, nabożeństw, kursów biblijnych czy też szkoły modlitwy, w trakcie których, następować będzie interioryzacja wartości religijnych i moralnych, wraz z refleksją nad ich miejscem w procesie inicjacji²⁸. Realizacja tych założeń programowych przewidziana jest na trzy lata²⁹ i obejmuje następujące zagadnienia:

- **I rok pracy:** Rodzina przeżywająca rok liturgiczny: Jezus objawia prawdę o życiu – Podwyższenie Krzyża. Chrystus Król – Pan naszych rodzin. Jezus przynoszący rodzinie pokój i sprawiedliwość (Adwent). Przez chrzest naśladujemy Chrystusa. Jezus uzdrowia, gdy grzech niszczy „zdrowie” rodziny. Jezus daje nowe życie – Zmartwychwstanie umacnia nadzieję. Chrystus zostaje z nami w Eucharystii – Uroczystość Ciała i Krwi Pańskiej
- **II rok pracy:** Rodzina przeżywająca dar życia: Bóg dawcą życia, rodzina uczestniczy w dziele stworzenia (Rdz 1-2). Bóg Stwórca otacza rodzinę opieką – tajemnica Opatrzności Bożej (Ps 139). Oczekiwanie

3.
(pełna nazwa szkoły, przedszkola)
imienia:..... kod: poczta:
miejscowość: ul.: nr
województwo: tel.: na okres
ilość lekcji religii:
organ prowadzący szkołę:
(pełna nazwa)
miejscowość: ul.: nr
kod: poczta: tel.:

.....
(pieczęć i podpis Ks. Proboszcza)

PrzyjętoWydano Znak N 1 d -

Potwierdzenie odbioru skierowania.....

(kolejną stronę wypełnia katecheta)

Dane osobowe katechety:

1. Nazwisko: nazwisko panińskie:
2. Imiona: imiona rodziców:
3. Data urodzenia:miejsce ur.
4. Stan cywilny..... ilość dzieci.....
5. Adres zamieszkania:
kod poczt.: poczta: miejscowość
ul., nr, tel.:, e-mail:
6. Parafia zamieszkania:
7. Wykształcenie katechetyczne: uczelnia:
rok ukończenia: tytuł:

8. Posiadany stopień awansu zawodowego: (*niepotrzebne skreślić*)
stażysta – kontraktowy – mianowany – dyplomowany – rok uzyskania
9. Inne wykształcenie: uczelnia – kierunek:
rok ukończenia: tytuł:
10. Data i miejsce święceń kapłańskich:
11. Zgromadzenie zakonne:
imię zakonne: data ślubów wieczystych:
12. Data i miejsce ślubu kościelnego:
13. Data rozpoczęcia pracy w katechezie:
14. Przebieg pracy katechetycznej:.....

**Kuria Metropolitalna
Szczecińsko-Kamieńska
Wydział Wychowania Katolickiego**

Prośba katechety o misję kanoniczną do katechizacji

.....
.....
Własnoręcznym podpisem zaświadczam, że dane, które podałem/am/, są prawdziwe. Prosząc o pracę w charakterze nauczyciela religii zobowiązuję się do udziału w spotkaniach formacyjnych, organizowanych przez Wydział Wychowania Katolickiego Kurii Metropolitalnej w Szczecinie.

..... Dnia
Miejscowość data własnoręczny czytelny podpis katechety

Załączniki:

1. Zdjęcie (1 szt.)
2. Kserokopie dyplomów świadczących o wykształceniu teologicznym i przygotowaniu katechetyczno-pedagogicznym, o stopniu awansu zawodowego lub zaświadczenie z uczelni (po czwartym roku studiów)
3. Opinia Księdza Proboszcza parafii zamieszkania (nie dotyczy księży i sióstr zakonnych)

- zmierzanie do zapoznania i wprowadzenia w istniejące w Kościele lokalnym ruchy religijne i stowarzyszenia
- formowanie młodzieży do podjęcia zadań związanych z przyjęciem sakramentu małżeństwa i tworzeniem Kościoła domowego.

Realizacja tych zadań polegać ma na podjęciu działań w płaszczyźnie nauczania (teologia sakramentu małżeństwa, budowanie pojęcia Kościoła domowego, prezentacja katolickich ruchów rodzinnych, elementy prawa kanonicznego, zagadnienia etyki małżeńskiej, podstawy psychologiczne związania wspólnoty rodzinnej), wychowywania (pomoc w nabywaniu umiejętności życia we wspólnocie rodzinnej) i wtajemniczenia (odkrycie wartości wspólnotowego przeżywania Eucharystii, rola sakramentu pojednania w budowaniu wspólnoty, wspólna modlitwa prowadząca do poznawania form modlitwy w Kościele domowym, czytanie i słuchanie słowa Bożego)²⁴.

W oparciu o te założenia opracowane zostały dwa programy katechezy młodzieżowej przeznaczone do realizacji przez wspólnotę parafialną: program zawarty w *Programie nauczania religii*²⁵ oraz *Program katechezy parafialnej młodzieży szkół ponadgimnazjalnych „Przypatrzenie się powołaniu waszemu”*²⁶.

Pierwszy z tych programów wskazując możliwości współpracy środowisk katechetycznych, w tym wypadku

ki adresata, a dla interesującego nas okresu katechezy młodzieżowej sprecyzowano cele te zostały sprecyzowane w następujący sposób:

- pogłębione wprowadzanie w Kościół
- przygotowanie do założenia rodziny chrześcijańskiej (PDK 107).

I chociaż cele te są wyznaczane także nauczaniu religii w szkole (PDK 84; 86), to jednak istotna zmiana zachodzi w charakterze podejmowanych działań czyli realizacji funkcji katechezy (nauczanie, wychowanie, wtajemniczenie por. PDK 37 -53) w poszczególnych środowiskach (parafia, szkoła). I tak, np.: wprowadzenie we wspólnotę Kościoła realizowane w trakcie nauczania religii w szkole, dokonuje się w głównej mierze w oparciu o nauczanie o Kościele, ukazywanie natury Kościoła a procesy wtajemniczania są w zasadzie tylko inspirowane (PDK 28; 46). Natomiast ich dopełnienie i realizacja w możliwie integralny sposób następuje w ramach duszpasterstwa katechetycznego w parafii (PDK 52)²².

Uwzględniając specyfikę tych dwóch środowisk katechetycznych i odmienności w realizowaniu poszczególnych funkcji katechezy, *Podstawa programowa katechezy Kościoła katolickiego w Polsce*²³ precyzuje zadania dla młodzieżowego duszpasterstwa katechetycznego w parafii w następujący sposób:

Szczecin, 28 listopada 2006 r.

Znak: N 3 a – 18 / 2006

Komunikat dotyczący Archidiecezjalnego Konkursu Papieskiego

Niezapomniana pielgrzymka Sługi Bożego Jana Pawła II do Szczecina odbyła się 11 czerwca 1987 r. Od tego czasu dorosło kolejne młode pokolenie, które nie uczestniczyło w tym ważnym wydarzeniu. W związku ze zbliżającą się rocznicą organizujemy Archidiecezjalny Konkurs Papieski dla gimnazjalistów.

Uprzejmie prosimy duszpasterzy i katechetów uczących w gimnazjach o rozpowszechnienie konkursu wśród młodzieży i zachęcenie jej do uczestnictwa oraz przeprowadzenie etapu szkolnego.

Regulamin, formularz zgłoszeniowy i materiały źródłowe można uzyskać na stronie internetowej: www.wwk.szczecin.kuria.pl

Koordynatorem ds. Archidiecezjalnego Konkursu Papieskiego, współpracującym z Wydziałem Wychowania Katolickiego jest ks. mgr Tomasz Ceniuch.

Kanclerz Kurii

Ks. A. Offmański
Wikariusz Biskupi

Archidiecezjalny Konkurs Papieski dla gimnazjalistów
Temat: Sługa Boży papież Jana Paweł II w Archidiecezji
Szczecińsko-Kamieńskiej

Regulamin

Geneza

Archidiecezjalny Konkurs Papieski dla gimnazjalistów (AKP) został zorganizowany dla przypomnienia i uczczenia 20. rocznicy papieskiej wizyty w Diecezji Szczecińsko-Kamieńskiej, a także dla podkreślenia 35. rocznicy powstania naszej diecezji i 15. rocznicy utworzenia Metropolii Szczecińsko-Kamieńskiej.

Korzeniami swymi Konkurs sięga do trzech edycji Stargardzkiego Konkursu Papieskiego organizowanego w latach 2003-2005 w ZS nr 5 CKP w Stargardzie Szczecińskim oraz do Konkursu Wiedzy Religijnej, zorganizowanego przez Liceum Katolickie w Szczecinie. Praktyczne wzorce zaczerpnięte zostały z doświadczeń zdobytych przy organizowaniu szkolnych i diecezjalnych etapów Olimpiady Teologii Katolickiej.

Cel

Celem AKP jest popularyzacja nauczania Sługi Bożego Jana Pawła II wśród młodzieży przygotowującej się do bierzmowania, a także zainteresowanie gimnazjalistów wiedzą religijną, rozszerzanie współdziałania nauczycieli religii w kształceniu młodzieży uzdolnionej, stworzenie młodzieży możliwości szlachetnego współzawodnictwa w rozwijaniu swoich uzdolnień, a nauczycielom - warunków twórczej pracy z młodzieżą.

Uczestnicy

W AKP mogą brać indywidualnie udział uczniowie wszystkich szkół gimnazjalnych z terenu Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej.

Organizator

AKP zorganizowany został przy współpracy z Wydziałem Wychowania Katolickiego Kurii Metropolitalnej w Szczecinie.

Konkurs przeprowadza Grupa Przygotowawcza AKP, zwana dalej GP. Jest ona odpowiedzialna za poziom merytoryczny i organizację zawodów. Temat Konkursu, spis lektur, zakres niezbędnych wiadomości koniecznych do wzięcia udziału w Konkursie na poszczególnych etapach opracowuje GP podając do wiadomości na stronie internetowej Wydziału Wychowania Katolickiego Kurii Metropolitalnej w Szczecinie. Wszystkie pytania konkursowe opracowuje GP. Ponadto udziela wyjaśnień w sprawach dotyczących Konkursu, ustala listy laureatów i finalistów oraz kolejność lokat, wydaje potwierdzenia uczestniczenia i przyznaje nagrody rzeczowe zwycięzcom Konkursu.

ścijańsku w duchu Ewangelii, szerokie jej kręgi ulegają etycznemu indyferentyzmowi i zazwyczaj bezkrytycznie przejmują lansowane przez media zsekularyzowany styl życia¹⁹.

Bazując na tym obrazie młodego pokolenia wyprowadzić można, cenne dla działań wychowanych Kościoła ujętych w katechezę parafialną młodzieży wskazanie, by koncentrować się na pozytywnym ukazywaniu wartości i norm chrześcijańskich w życiu prywatnym, zawodowym i społecznym²⁰.

2. Uwarunkowania pastoralne katechezy parafialnej dla młodzieży

Przedstawiony powyżej obraz świadomości religijno-moralnej młodzieży uwzględniony został w polskich dokumentach katechetycznych i w zaproponowanej w nich koncepcji katechezy młodzieżowej, a szczególnie katechezy prowadzonej przez wspólnoty parafialne.

*Dyrektorium katechetyczne*²¹ wprowadzając rozróżnienie pomiędzy katechezą prowadzoną w parafii i w szkole (por. PDK 82 – 84; 105 – 107) potwierdza pierwszoplanową rolę parafii w dziele prowadzenia katechezy (PDK 13) i wyznacza parafii zadanie organizacji duszpasterstwa katechetycznego (PDK 97 – 117). Wyznaczone cele poszczególnych etapów duszpasterstwa katechetycznego zmieniają się w zależności od charakterystyki

- 27,9 %). Wzrost aprobaty dla tych zachowań stoi w opozycji wobec moralnego nauczania Kościoła na temat życia chrześcijańskiego małżeństwa i rodziny. „W tej dziedzinie zaznacza się szczególnie wyraźnie krytyka etyki nakazów i zakazów oraz przejście od chrześcijańskiego systemu norm do bliżej nieokreślonego czy wręcz laickiego systemu aksjologicznego. Odchylenia od tradycyjnej moralności seksualnej są tak znaczne, że można mówić o swoistej rewolucji obyczajowej, a nawet moralnej. Świadomość moralna młodych Polaków w odniesieniu do małżeństwa i rodziny ulega procesom pluralizacji i relatywizacji, słabnie wyraźnie rygoryzm w kwestiach związanych z seksualnością. Wielu z nich czuje się bardziej „producentami” niż adresatami norm moralnych. W praktyce życia codziennego dochodzi do wielu kompromisów w dziedzinie moralności małżeńsko – rodzinnej i stąd obraz postaw moralnych nie jest ani jednoznaczny ani harmonijny. (...) Pomimo niewątpliwie negatywnych zmian w religijności i moralności Polaków po 1989 roku, wciąż jest mocno obecna w naszym kraju świadomość chrześcijańska. Jest ona pełna niekonsekwencji, wybiórcza i selektywna, aż po granice heterodoksji. Nie wydaje się jednak, by proces sekularyzacji świadomości moralnej młodzieży rozwinął się tak dalece, by usprawiedliwiać ocenę, według której w Polsce „obok małych grup młodzieży, która świadomie i konsekwentnie żyje po chrze-

Decyzje GP we wszystkich sprawach dotyczących przebiegu i wyników AKP są ostateczne.

Sposób przeprowadzenia

AKP jest trójetapowy: etap szkolny, rejonowy, diecezjalny.

Zgłoszenia gotowości przeprowadzenia szkolnego etapu AKP, potwierdzone pieczęcią szkoły, należy pisemnie przesłać w porozumieniu z Dyrekcją szkoły na adres: **Wydział Wychowania Katolickiego Kurii Metropolitalnej, ul. Papieża Pawła VI nr 4, 71-459 Szczecin**, z dopiskiem **Archidiecezjalny Konkurs Papieski** do **12.01.2007**.

W zgłoszeniu powinna być określona **osoba** (lub grupa osób) **odpowiedzialna** za przeprowadzenie etapu szkolnego AKP. Do współpracy są zaproszeni wszyscy nauczyciele i wychowawcy. Szczególną rolę mają do spełnienia katecheci obecni w szkole z misji Kościoła oraz nauczyciele przedmiotów humanistycznych (korelacja przedmiotów). Dla celów organizacyjnych należy też podać **dokładny adres i adres internetowy** oraz **dekanat i parafię**, na terenie której znajduje się gimnazjum.

Etap I - szkolny - przeprowadza się na terenie zgłoszonej do AKP szkoły. (Istnieje też możliwość przeprowadzenia bloku tematycznego we wszystkich klasach jako przygotowanie do etapu szkolnego zakończonego przy szerokiej współpracy z innymi nauczycielami testem dla wszystkich uczniów). Testy zostaną przesłane w lutym 2007 na adres zgłoszonej pisemnie szkoły (zawarta tam będzie również informacja dotycząca etapu rejonowego).

Zawody etapu szkolnego odbędą się **26. lutego 2007 r.** Zmiana terminu na terenie danej szkoły możliwa jest z ważnych powodów wyłącznie za zgodą GP.

Z każdej szkoły do rejonowego etapu należy wyłonić **trzech** najlepszych finalistów etapu szkolnego. **Protokół** etapu szkolnego należy pisemnie przesłać do **8 marca 2007** na w/w. adres z podanym dopiskiem.

Etap II - rejonowy - zostanie przeprowadzony **16. kwietnia o godz. 10.00** równocześnie w ośmiu ośrodkach w zależności od dekanatów, na terenie których znajduje się dane gimnazjum. Miejscem tego etapu będą szkoły ponadgimnazjalne. Za zorganizowanie eliminacji na tym etapie będzie odpowiedzialnych ośmiu księży, katechetów młodzieży ponadgimnazjalnej w porozumieniu z własnymi Dyrektorami szkół. Będzie to też możliwość promocji szkoły wśród gimnazjalistów. Szkoły te mają prawo, zgodnie ze swoimi przepisami, udzielić finalistom dodatkowych punktów uwzględnianych podczas naboru do szkoły.

Protokół etapu rejonowego przekazują odpowiedzialni księża do **23. kwietnia 2007 r.** na w/w. adres z podanym dopiskiem.

Z rejonu do kolejnego etapu wyłonionych zostanie przez test wiadomości **sześciu** finalistów.

Etap III - diecezjalny - wyłoni laureatów AKP. Finał diecezjalny odbędzie się **4. czerwca 2007 r.** w Szczecinie w sali konferencyjnej Kurii Metropolitalnej przy ul. Papieża Pawła VI nr 4 **o godz. 10.00** tydzień przed 20. rocznicą pobytu Sługi Bożego Jana Pawła II w naszej archidiecezji. Wówczas też nastąpi, przy udziale zaproszonych gości, ogłoszenie wyników i wręczenie nagród.

W trakcie sprawdzania prac przewidziane jest wspólne wyjście na Jasne Błonia im. Jana Pawła II - na miejsce szczecińskiej celebry papieskiej.

Uwagi końcowe

Finaliści przyjeżdżają pod opieką Nauczycieli bądź Rodziców. Prosimy o zabranie legitymacji szkolnej. Organizator nie ponosi odpowiedzialności za ewentualne wypadki i szkody materialne zaistniałe w czasie trwania Konkursu. Ubezpieczenie uczestników należy do szkół reprezentowanych przez finalistów poszczególnych etapów.

Interpretacja niniejszego regulaminu oraz prawo dokonania niezbędnych zmian należy do GP.

Literatura obowiązująca na poszczególne etapy:

I Etap szkolny:

Ks. Grzegorz Wejman, ks. Artur Rasmus (opracowanie), Jan Paweł II w Szczecinie, Szczecin 2002;

Katechizm Kościoła Katolickiego nr 874-896, Poznań 1994;

II Etap rejonowy – literatura poprzedniego etapu oraz

Ks. Jacek Kordzikowski, ks. Andrzej Offmański, Ks. Grzegorz Wejman, Na zrębach sławnej Diecezji Kamieńskiej Metropolia Szczeciński-Kamieńska,

Schematyzm Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej, Szczecin 2002, s. 21-36;

III Etap diecezjalny – literatura poprzedniego etapu oraz

Ks. Grzegorz Wejman, Papież Jan Paweł II w Szczecinie 11. czerwca 1987, artykuł

Informacje dotyczące Konkursu będą zamieszkane na stronie: www.wwk.szczecin.kuria.pl

6,1%), przyjaciół (wzrost o 3,0 %), nauczania Kościoła (wzrost o 0,9 %), a maleje opieranie swych decyzji jedynie na własnym sumieniu (spadek o 9,3 %) ¹⁷.

Duża rola, jaka przypisywana jest przez młodych ludzi wspólnocie, uwidacznia się także w prezentowanej przez młode pokolenie aksjologii sensotwórczej ¹⁸. Wśród akceptowanych i pożądanых przez młodzież wartości pierwsze miejsca zajmują: miłość, wielkie uczucie (78,8 %), szczęście rodzinne (74,5 %), zdobycie ludzkiego zaufania i przyjaciół (51,3 %), znalezienie własnego miejsca w społeczeństwie i poczucie przydatności (38,6 %). Ta hierarchia wartości jest szansą przyjęcia przez młodych katechezy ukierunkowanej na wprowadzenie w życie wspólnotowe. Jednak, by nie budować taniego optymizmu zauważyć należy wyraźny spadek uznawania za pożądaną wartość głębokiej wiary religijnej z 48,5 % do 27,4 (spadek o 21,1 %).

Interesującym wydaje się także obraz przemian, jakie zachodzą w świadomości moralnej odnośnie etyki małżeńskiej. Aprobata dla współżycia małżeńskiego przed ślubem wzrosła o 27,6 %, do 61,9 %, aprobata rozwodów o 10,0 %, do 29,6 %. Pozytywną ocenę uzyskuje stosowanie środków antykoncepcyjnych z 40,4 % na 66,4 % oraz przerywanie ciąży, które za dopuszczalne lub względnie dopuszczalne uznaje 44,8 % (w roku 1988

2.2 Zmiany świadomości moralnej

Analizując zachodzące zmiany mentalne młodzieży koniecznym jest także zwrócenie uwagi na przemiany świadomości moralnej i akceptacji wartości. Poglądy młodzieży, znajdującej się często w sytuacji braku doświadczenia lub odpowiedniego wyposażenia moralnego na kwestie związane z wyborami moralnymi zawierają duże zabarwienie spontanicznością czy wręcz emocjonalnością. „Młodzież przejmuje te wartości, które są rzeczywiste, a nie tylko deklaratorynie cenione w społeczeństwie. Dopiero po osiągnięciu dorosłości i odpowiednio wysokiego poziomu rozwoju psychicznego możliwe staje się przyjmowanie wartości dla nich samych i bardziej samodzielnie”¹⁶. Myśl ta znajduje swe odzwierciedlenie w przeprowadzonych badaniach, które wskazują, iż tylko 19 % respondentów popiera tezę: „Istnieją całkowicie jasne kryteria określające, co jest dobre a co złe. Mają one zastosowanie do każdego, niezależnie od okoliczności”. Dominującą grupę (49,6 %) stanowią respondenci, którzy uznają, iż „Nie ma jasnych i absolutnych kryteriów, co jest dobre a co złe. Dobro i zło zależy w znacznej mierze od okoliczności”.

Zmiany odnotować można również odnośnie poszukiwania przez młodych ludzi wsparcia w rozwiązywaniu konfliktów moralnych. Uwidacznia się tendencja zwracania się po radę do rodziny (wzrost przyjaciół

REKOLEKCJE DLA MŁODZIEŻY FERIE ZIMOWE 2007

Temat	<i>Zrzucić z siebie starego człowieka, przyoblec się w nowego... (cnoty i wady)</i>
Data	29.01 – 02.02.2007 (przyjazd 29.01. do godz.16.00 - zakończenie 02.02. obiadem)
Miejsce	Świnoujście - Warszów, ul. Sosnowa 5a, Kościół pw. Św. Wojciecha
Ilość miejsc	20
Prowadzący	O. Teodor Knapczyk OFM (Sekretarz Ewangelizacji Prowincji Matki Bożej Anielskiej - Kraków) oraz Wspólnota Sióstr Uczennic Krzyża
Uczestnicy	Dziewczęta - studentki, szkoła ponadgimnazjalna, III klasa Gimnazjum
Informacje	S. Wiktoria; tel. 091/4210150, kom. 505296552; ul. Królowej Korony Polskiej 27

Temat	<i>W kierunku wspólnoty</i>
Data	29.01 – 01.02. 2007 (przyjazd 29.01 do 16.00 – zakończenie 1.02 obiadem)
Miejsce	Młodzieżowy Ośrodek Szkoleniowo Wypoczynkowy w Trzేశzczu
Ilość miejsc	50
Prowadzący	Ks. Robert Wróbel, Ks. Tomasz Tylutki, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży
Uczestnicy	Dziewczęta i chłopcy – szkoła ponadgimnazjalna

Temat	<i>Rekolekcje ewangelizacyjne</i>
Data	29.01 – 01.02. 2007 (przyjazd 29.01 do 16.00 – zakończenie 1.02 obiadem)
Miejsce	Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Myślibórze
Ilość miejsc	55
Prowadzący	Ks. Tomasz Ceniuch, Siostry Jezusa Miłosiernego
Uczestnicy	Dziewczęta i chłopcy – szkoła ponadgimnazjalna

Temat	<i>Odkryjmy nasze powołanie</i>
Data	5.02 – 8.02.2007 (przyjazd 05.02 do 16.00 – zakończenie 8.02 obiadem)
Miejsce	Dom Sióstr Maryi Niepokalanej w Świnoujściu, ul. Szopena 7.
Ilość miejsc	30
Prowadzący	Ks. R. Mrozowski
Uczestnicy	Dziewczęta - szkoła ponadgimnazjalna

Temat	<i>Ministrant Księgi – Słuchacz i sługa Słowa Bożego</i>
Data	5.02 – 8.02.2007 (przyjazd 05.02 do 16.00 – zakończenie 8.02 obiadem)
Miejsce	Młodzieżowy Ośrodek <i>Staś</i> w Wisłce
Ilość miejsc	50
Prowadzący	Ks. P. Kryszczyński, Ks. M. Smoliga
Uczestnicy	Lektorzy – szkoła ponadgimnazjalna

Temat	<i>Adamie gdzie jesteś?! Czyli grzech i spowiedź oswojone</i>
Data	05.02 – 08.02 (przyjazd 05.02 do 16.00 – zakończenie 8.02 obiadem)
Miejsce	Młodzieżowy Ośrodek Szkoleniowo Wypoczynkowy w Trzemeszku
Ilość miejsc	50
Prowadzący	Ks. K. Pokorski
Uczestnicy	Chłopcy – szkoła ponadgimnazjalna

konujące się zmiany pozostają, podobnie jak i w przypadku pozostałych komponentów, na poziomie ok. 10 – 15 %. Deklaracje systematycznego uczestnictwa w praktykach religijnych (Msza św., komunie św., modlitwa prywatna) spadły o 9,4 % (z 49,6 % do 40,2 %) i niesystematycznego o 1,7 % (z 32,7 % do 31 %), natomiast wzrosły deklaracje „praktykuję rzadko” o 8 % (z 10,3 % do 18,3 %) oraz „nie praktykuję” o 3 % (z 6,5% do 9,5 %). Grupą, u której negatywna dynamika zmian kultowego komponentu wiary występuje najwyraźniej, jest podobnie jak i w przypadku komponentu egzystencjalnego młodzież szkół ponadgimnazjalnych, szczególnie szkół miejskich. Przyczyny tego zjawiska upatruje ks. Sł. Zaręba w postępującym procesie dystansowania się od zewnętrznych form kultu religijnego, procesie urbanizacji, pogłębiającej się atomizacji życia społecznego i indywidualizacji. Ciekawym natomiast jest odnotowany fakt, iż pomimo spadku praktyk religijnych wśród młodzieży zarysowuje się potrzeba sacrum. „Materiał empiryczny potwierdza postawione na wstępie hipotezy o obniżaniu się identyfikacji młodzieży z wiarą religijną, przy jednoczesnym wzroście jej akceptacji dla religii, ale jedynie w wymiarze egzystencjalnym, jak na przykład w obliczu niepowodzeń życiowych”¹⁵.

Szczegółowe pytania postawione respondentom dotyczyły:

- Trójcy Świętej: Czy wierzy Pan/i/ w to, że Bóg jest jeden w trzech Osobach?
- misji zbawczej Jezusa Chrystusa: Czy wierzy Pan/i/ w to, że Bóg stał się człowiekiem i umarł na krzyżu za wszystkich ludzi?
- eschatologii: Czy wierzy Pan/i/ w to, że po śmierci oczekuje człowieka wieczna nagroda lub kara? Czy wierzy Pan/i/ w istnienie piekła?

Spośród tych pytań najwyraźniejszą zmianę, a zarazem największy spadek odnotowano w przypadku pytania dotyczącego wiary w dogmat chrystologiczny. Wynosił on 11,5 % (z 83,7 % na 72,2 %). Zdaniem ks. Sł. Zaręby jest to konsekwencja płytszego bądź selektywnego przeżywania wiary religijnej, skłonności do odrzucania a nie akceptowania rzeczy niezrozumiałych i jest fragmentem postępującego procesu ideologizacji religii¹⁴. Pewnym panaceum na tę sytuację może być stworzenie młodzieży okazji do głębszego przeżycia a zarazem wnikięcia w podstawowe prawdy depozytu wiary.

c) kultowy komponent wiary

Obraz dokonujących się zmian świadomości religijnej młodzieży uzupełniają dane odnoszące się do praktyk religijnych. Jeśli chodzi o ten komponent wiary to do-

XXXII SZCZECIŃSKIE DNI KATECHETYCZNE
Arcybiskupie Wyższe Seminarium Duchowne w Szczecinie

Aula Wydziału Teologicznego US

8-10 września 2006

KATECHEZA W KONTEKŚCIE DUSZPASTERSTWA

godz. 10.00 – Modlitwa i wprowadzenie w problematykę Dni

- ks. dr hab. prof. US Andrzej Offmański – Szczecin

Katecheza współczesna domaga się duszpasterskiej weryfikacji

przerwa

godz. 11.30 – Anioł Pański

- ks. dr Krzysztof Kantowski – Koszalin

Oczekiwanie młodzieży szkół ponadgimnazjalnych i szanse ich realizacji przez katechezę parafialną

- Ks. dr Waldemar Janiga – Przemyśl

Wielkopostne rekolekcje szkolne – poszukiwania nowych rozwiązań

o b i a d

godz. 14.00

- Komunikaty Kurii Metropolitalnej
- Informacje o tworzącym się Katolickim Stowarzyszeniu Młodzieży
- Akcja Katolicka – zmarnowaną szansą?
- **Przesłanie pasterskie Metropolity szczecińsko-kamieńskiego na nowy rok szkolny**

ks. dr Waldemar Janiga
Przemyśl

Rekolekcje szkolne – poszukiwanie nowych rozwiązań

Wprowadzenie

Na początku warto przywołać ciekawą wypowiedź duszpasterza młodzieży szkół średnich. „Chorobą polskiego Kościoła, która jest odrażająca dla młodych, jest stwarzanie pozorów, gdy tymczasem oni nie gorszą się słabością, ale zakłamaniem(...) Żyjąc w świecie, który jest przesycony rozpaczą, młodzi nie wierzą, że można żyć tak, jak mówi Kościół. Oni będą tę ofertę odrzucać dopóty, dopóki cała nauka Ewangelii, przykazania nie będą przesycone nadzieją. Młodzież idzie tam, gdzie dostrzega nadzieję, niekoniecznie fajerwerki. Młodzi muszą zobaczyć w Kościele jaśniejącą nadzieję, zobaczyć ją w życiu tego, kto o niej mówi, w życiu tych, którzy identyfikują się jako chrześcijanie i katolicy. Kościół nadziei to jest również Kościół, w którym młodzi otrzymają wsparcie w swojej słabości. Bo młodzi czują się strasznie słabi. Relatywizm moralny jest ich zabezpieczeniem się przed przyznaniem się do lęku, że ja nie dam rady tak żyć, tak samo jak nie dali rady mój ojciec, matka, sąsiad Kościół musi trafić do takiego załamionego, zranionego beznadzieją serca młodego człowieka, by wnieść nadzieję. Jed-

niem. Dominować zaczyna tradycyjne spojrzenie na religię, w której dostrzega się głównie jej pomocniczą funkcję.

Odnotowanie tego procesu ma szczególne znaczenie dla rozważanego w niniejszym opracowaniu zagadnienia formy katechezy parafialnej młodzieży, bo zachodzące zmiany przebiegają szczególnie wyraźnie, jeśli chodzi o młodzież szkół ponadgimnazjalnych, wśród której deklaracje „głęboko wierzący” i „wierzący” złożyło już tylko 67 %, w roku 1988 – 82,3 % (spadek 15,3 %). Ten wynik zdaniem Autora jest konsekwencją buntu wobec instytucji, postawy krytycznej, braku stabilizacji emocjonalnej; wpływu laickiego sposobu bycia oraz zmniejszającego się wpływu środowiska rodzinnego¹².

b) ideologiczny komponent wiary

Kolejną składową religijności młodzieży jest wiedza religijna oraz stopień akceptacji przekazywanego przez Kościół depozytu wiary. Zagadnienie to staje się szczególnie ważne w sytuacji, gdy odnotowywany jest wzrost poziomu wiedzy ogólnej i wyspecjalizowanej. Odnotowywana na tym tle „ignorancja religijna może być powodem powstawania wątpliwości a nawet negowania prawd wiary”¹³.

1.1.1. Egzystencjalny komponent wiary.

Dynamika przemian świadomości religijnej najwyraźniej zarysowuje się w stosunku młodzieży do wiary i określaniu jej miejsca w życiu codziennym. Zaistniał wyraźny spadek deklaracji „głęboko wierzący” z 17,9 % na 10,1 % oraz osób deklarujących się jako „wierzący” z 61,8 % na 57,7 % (razem spadek o 11,9 %, do poziomu 67,8 %) ¹¹ z równoczesnym wzrostem takich deklaracji jak: „niezdecydowany”, „przywiązany do tradycji”, „obojętny” z 17 % do 28%. Na tle tych deklaracji interesującym jest jednoczesny wzrost liczby osób świadomych pomocy religii w życiu codziennym (z 70,8 % na 78,3 %), co świadczy o tym, iż nie tylko „głęboko wierzący” i „wierzący”, ale i osoby z grup: „obojętni”, niezdecydowani” szukają pomocy w religii.

Pomimo jednak poszukiwania pomocy i bezpieczeństwa na obszarze religii, tylko niewielka liczba respondentów wyraźnie deklaruje odczuwalną bliskość Boga – 25,2 %, co w porównaniu do roku 1988 jest liczbą mniejszą o 5,2 %. Ciekawym jest, że spadła także liczba osób deklarujących brak odczucia bliskości Boga i wynosi obecnie 24,6 % (spadek o 3,5%). Uzupełnieniem obrazu tej tendencji jest wzrost odpowiedzi „trudno powiedzieć” (o 9,1 %) do poziomu 47,9 %.

Ten wynik prowadzi ks. Sł. Zarębę do wniosku, iż w życiu badanych osób wiara nie łączy się z doświadcze-

nak by to uczynić sam musi się przemienić”¹. Można przypuszczać, że to doświadczenie i tę opinię podziela wielu katechizujących, także tutaj obecnych. Nie trzeba bowiem odwoływać się do wyników badań socjologicznych, aby stwierdzić, że taka właśnie jest młodzież – poszukująca nadziei, że także Kościół potrzebuje przemiany, by nieść dzieciom i młodym nadzieję. Wyjątkowym czasem przywracania nadziei są szkolne rekolekcje wielkopostne, które po 16 latach doświadczeń wymagają poszukiwania nowych rozwiązań.

W pierwszej części opracowania ukaże się założenia „idealnego” modelu rekolekcji, a w drugiej części sformułuje się wnioski i postulaty wynikające z dotychczasowych doświadczeń rekolekcyjnych.

1. Założenia „idealnego” modelu rekolekcji

Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce, które określa posługę ewangelizacyjną w szkole i w parafii, mówi o dwóch rodzajach rekolekcji: wielkopostnych dla środowiska szkolnego² i adwentowych dla dzieci i młodzieży organizowanych przy parafii³. Celem tych pierwszych, które są przedmiotem naszego zainteresowania, jest „pogłębienie u uczniów więzi z Chrystusem i Kościołem, a także uzupełnienie nauki religii o właściwy wymiar inicjacyjny. Rekolekcje szkolne podejmują rów-

nież zadania ewangelizacyjne wobec środowiska szkolnego. Aby te zadania mogły wypełnić, należy je starannie przygotować. Szczególną pieczę nad przygotowaniem rekolekcji sprawuje proboszcz wraz z katechetami. Wskazane jest, aby w przygotowanie i przeprowadzenie rekolekcji włączyli się nauczyciele i rodzice. Szczegółowe zasady organizowania ustalają przepisy prawa partykularnego diecezji⁴. Biorąc pod uwagę zapis z *Dyrektorium* i literaturę dotyczącą tej tematyki⁵ można przyjąć następującą definicję szkolnych rekolekcji wielkopostnych: jest to nadzwyczajna forma głoszenia Słowa Bożego, akcja ewangelizacyjna Kościoła podejmowana względem dzieci i młodzieży katechizowanej w ramach jednej szkoły przez grono osób do tego upoważnionych i odpowiednio przygotowanych celem pogłębienia jakiegoś aspektu życia chrześcijańskiego⁶.

Z powyższej definicji oraz z treści §10 *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w szkołach publicznych*⁷, a przede wszystkim z *Dyrektorium katechetycznego Kościoła katolickiego w Polsce* nr 88 wynikają cztery podstawowe obszary podjętych dociekań: organizacja rekolekcji jako obowiązek parafii; przygotowanie do rekolekcji; program rekolekcji; zaangażowanie w rekolekcje szkolne: szkoły, nauczycieli, rodziców.

gijnym;

- zmiany w strukturze rynku pracy, pojawienie się zagrożenie bezrobociem, podejmowanie działań według oczekiwań pracodawców⁸;
- ewolucja respektowanych przez społeczeństwo wartości, do których w latach 80 - tych obok tradycyjnie wyznawanych wartości – praca, szczęście w rodzinie, stabilizacja, odwzajemniona miłość – dołączyło zainteresowanie drugim człowiekiem i postrzeganie świata w kategoriach interpersonalnych zamiast w kategoriach proponowanych systemów społecznych. Nastawienie jednak do tych wartości w miarę narastania trudności życia się zmieniało⁹.

Wymienione powyżej czynniki odegrały istotną rolę w dokonujących się przemianach świadomości religijno – moralnej młodzieży. Zauważyć jednak należy, iż w porównaniu ze zmianami zachodzącymi w polskim społeczeństwie zmiany świadomości religijnej i moralnej dokonują się najwolniej z uwagi na fakt, iż religia jest najbardziej konserwatywnym elementem w kulturze¹⁰.

1.1. Świadomość religijna

Zachodzące zmiany w świadomości religijnej młodzieży dotyczą wiary w jej komponentach egzystencjalnym, ideologicznym i kultowym.

w zależności od uwarunkowań zewnętrznych. Do aksjomatów zaliczane są: posiadanie własnej aksjologii, wyuczanie na prawdę, zapotrzebowanie na postawy altruistyczne, czy też pragnienie decydowania o sobie. Młodzież w swych pragnieniach sygnalizuje, iż pragnie sensownego życia, wyraża obawę i lęk przed sytuacjami i zdarzeniami mogącymi prowadzić do poczucia bezsensu i niezadowolenia⁷. Jednak dorastająca z tymi pragnieniami i dążeniami młodzież podlega wpływowi warunków zewnętrznych determinujących realizację ideałów młodoci. W polskiej rzeczywistości do tych determinantów wpływających na świadomość młodzieży w latach 1988 – 1998 zaliczyć należy:

- odrzucenie przez polskie społeczeństwo komunizmu i wiążące się z tym dokonanie wyboru moralnego, aksjologicznego, u którego podstaw znalazły się wartości, a nie jedynie interesy grupowe czy jednostkowe;
- zmiana pozycji Kościoła instytucjonalnego, w ocenie którego punkt ciężkości przesunięty został na obszary wiary i etyki;
- wygasanie przymusowej emigracji politycznej i ekonomicznej z jednoczesnym wzrostem kontaktów turystycznych, zawodowych, które stymulują szybszą dyfuzję kulturową;
- wznowienie szkolnego nauczania religii i szersze zainteresowanie, nie zawsze pozytywne, wychowaniem reli-

1.1. Organizacja rekolekcji jako obowiązek parafii

Rekolekcje szkolne są akcją Kościoła, czyli przedsięwzięciem duszpasterskim konkretnej parafii przeprowadzanym w Wielkim Poście. Powinny mieć uszczegółowiony cel wypływający z celu ogólnego, którym jest pogłębienie więzi z Chrystusem i Kościołem, właściwy wymiar inicjacyjny i ewangelizacja środowiska szkolnego⁸.

Rekolekcje powinny być organizowane dla uczniów jednej szkoły⁹ nawet wtedy, gdy na terenie parafii znajduje się więcej szkół. Za ich organizację odpowiada, w pierwszej kolejności, ksiądz proboszcz razem z katechetami¹⁰.

1.2. Przygotowanie do rekolekcji

Przygotowanie do rekolekcji musi uwzględniać wszystkie obszary działania pastoralnego. Powinno dotyczyć m.in. wyboru tematyki rekolekcji, precyzyjnego określenia ich celu, omówienia koncepcji ćwiczeń rekolekcyjnych przez rekolekcjonistę i zespół przygotowujący, wyboru form organizacyjnych oraz zaangażowania dzieci, młodzieży, nauczycieli i rodziców w przygotowanie i przeprowadzenie tego przedsięwzięcia¹¹.

Rozporządzenie ministerialne zaleca, aby dyrekcja szkoły została powiadomiona o terminie rekolekcji co

najmniej miesiąc przed ich rozpoczęciem. Szczegółowe zasady organizacyjne powinny zostać ustalone pomiędzy parafią i szkołą¹². Ponadto wskazane jest, aby podczas spotkania roboczego omówić program, miejsce, sposób realizacji, itp.

Rekolekcje szkolne powinny być przygotowywane przez katechetów w ramach ich zajęć dydaktycznych i spotkań duszpasterskich. Organizatorzy powinni wykorzystać wszelkie możliwe sposoby i środki dla rozpowszechnienia celów i programu rekolekcji. Informacja musi znaleźć się m.in. na radzie pedagogicznej, na godzinie wychowawczej, w ogłoszeniach parafialnych, w gazecie szkolnej, w specjalnych folderach, ulotkach, itp¹³.

1.3. Program rekolekcji

Program rekolekcji powinien zawierać temat, uzasadnienie, szczegółowe cele przepowiadania, przynajmniej zarys treści związany z tymi celami, wskazania metodyczne wraz z opisem czynności osiągania celów, założone osiągnięcia uczestników rekolekcji oraz propozycję ich ewaluacji¹⁴.

W powyżej przytoczonej definicji podkreślono związek rekolekcji z katechezą w szkole. Oznacza to, że treść rekolekcji winna współbrzmieć z programem nauczania religii i dopełniać go, zwłaszcza w odniesieniu do wymia-

pragnienie nawiązywania kontaktów społecznych i szczególnie głęboka radość związana z obiecującym odkrywaniem życia. Często jest to także wiek głęboko nurtujących pytań, niepokojących poszukiwań prowadzących do frustracji. Wiek pewnego rodzaju nieufności wobec innych, niebezpiecznego zamknięcia się w sobie, pierwszych nieraz klęsk i goryczy" (CT 38).

Czas dorastania, określany jako „czas obozowania u bram miasta dorosłych”⁴ jest zdaniem ks. R. Murawskiego⁵ trudny do dokładnego zdefiniowania, gdyż dokonujące się w nim procesy nie poddają się dokładnemu opisowi, nawet przy zastosowaniu najlepszych technik badawczych i odniesień pedagogicznych czy socjologicznych. Mamy tu, bowiem do czynienia z interioryzacją i absolutyzacją wielu rzeczywistości religijnych, a wśród nich zmianą relacji do Boga i odnoszenia się do tajemnicy Boga. Pomimo tych trudności podejmowane próby opisu zmian świadomości religijno – moralnej młodzieży w Polsce. Jedną z nich podjęta została przez Instytut Statystyki Kościoła Katolickiego SAC pod kierownictwem ks. Sławomira Zaręby⁶.

Wstępna analiza zgromadzonego przez ks. Sł. Zarębę materiału pozwala stwierdzić, iż w okresie dojrzewania wyróżnić można w postawach młodzieży pewne powtarzające się, niezmiennie zjawiska, aspirujące nawet do miana aksjomatów oraz cechy, które ulegają zmianom

by doprowadzić do dojrzałości dyspozycje najbardziej sprzyjające momentowi ściśle katechetycznemu” (DOK 185).

Wczytując się w te najbardziej podstawowe założenia jasnym staje się fakt, iż planowanie działań duszpasterskich skierowanych do młodzieży, nie może nie uwzględniać towarzyszenia młodym ludziom na drodze odkrywania swego powołania oraz wspomagania ich w tworzeniu projektu życia. Jedną z odpowiedzi na to stawiane przed duszpasterzem i katechezą młodzieżową zadaniem jest koncepcja katechezy parafialnej dla młodzieży ponadgimnazjalnej zintegrowana z przygotowaniem bliższym do małżeństwa.

W niniejszym opracowaniu podjęta zostanie prezentacji głównych założeń tej katechezy wraz z ukazaniem jej kluczowych uwarunkowań tzn. uwzględnienia mentalności adresata.

1. Młodzież jako adresat katechezy

Podjmując próbę opisu dorastającego adresata katechezy, zasadnym wydaje się, przypomnienie charakterystyki tego okresu życia człowieka zawartą w *Catechesi tradendae*. Adhortacja ta opisuje młodość jako „okres, w którym każdy odkrywa samego siebie i swój świat wewnętrzny, w którym snuje wielkie plany. Budzi się wtedy uczucie miłości i naturalny popęd seksualny, rozpala się

ru wtajemniczenia¹⁵. Zadaniom wytyczonym przez *Dyrektorium* i wyzwaniom czasów współczesnych mogą sprostać rekolekcje, które będą indukcyjne, mistagogiczne, aktywizujące i urozmaicone¹⁶. A zatem nie powinien to być czas, w którym realizuje się schemat rekolekcji parafialnych - z Mszą Świętą i konferencją, przeniesiony do warunków szkolnych.

Przy omawianiu programu rekolekcji z dyrekcją i nauczycielami, należy również wziąć pod uwagę nie tylko uczniów, którzy nie uczęszczają na katechezę, ale również pomyśleć o uczniach, którzy nie uczestniczą w spotkaniach rekolekcyjnych, a powinni być obecni. Należy pomyśleć nie tylko o ich bezpieczeństwie, ale także uczyć ich przedmiotem działań wychowawczych i ewangelizacyjnych, np. przez stworzenie możliwości uczestniczenia w zajęciach alternatywnych.

1.4. Zaangażowanie w rekolekcje szkolne: szkoły, nauczycieli, rodziców

Dobre przygotowanie i przeprowadzenie rekolekcji wymaga współpracy wielu środowisk i podmiotów odpowiedzialnych za proces katechetyczno-wychowawczy. Z mocy prawa i zaleceń Kościoła katecheta – jako główny opiekun rekolekcji szkolnych - winien pełnić rolę inspiratora w tej współpracy. Rozporządzenie ministerialne pod-

kreśla, że „pieczę nad uczniami w tym czasie zapewniają katecheci”¹⁷, natomiast nie wspomina o obowiązkach innych podmiotów, które tworzą środowisko szkolne. Ich zaangażowanie powinno być wprost proporcjonalne do potrzeb, planowanych działań duszpastersko-ewangelizacyjnych i dydaktyczno-wychowawczych. Jeśli chodzi o zaangażowanie rodziców w rekolekcje szkolne, jest ono konsekwencją ich deklaracji, żeby dziecko uczestniczyło w zajęciach katechetycznych. Wszystkie te sprawy powinny znaleźć swoje miejsce w programie wychowawczym szkoły, a nauczyciele winni udzielić pomocy wychowawczej organizatorom rekolekcji, zgodnie z programem, celami statutowymi szkoły i przepisami bhp¹⁸.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w szkołach publicznych stwierdza też w §10, że uczniowie uczęszczający na lekcje religii uzyskują trzy kolejne dni zwolnienia z zajęć szkolnych w celu odbycia rekolekcji wielkopostnych¹⁹. Zwolnienie katechizowanych z tych zajęć wymaga równocześnie przemyślenia takiej formy organizacyjnej ćwiczeń rekolekcyjnych, która potrafiłaby w sposób wartościowy zagospodarować ten czas.

służbie”². Te słowa Jana Pawła II skierowane do młodych skupiają w sobie, jak w soczewce, wyzwania stojące przed Kościołem w dziele duszpasterstwa i katechezy młodzieży. Wyzwania te są tym większe, gdy weźmiemy pod uwagę fakt, iż „liczni młodzi i dorastający, chociaż zostali ochrzczeni, uczęszczali systematycznie na katechizację i przyjęli sakramenty, wahają się jeszcze długo czy oddać swe życie Jezusowi Chrystusowi, o ile w ogóle pod pozorem wolności nie starają się uniknąć wychowania religijnego”³.

Wobec tych reflektowanych trudności Kościół podejmuje dzieło katechezy młodzieży i wskazuje na konieczność odkrywania specyfiki tej katechezy. Winna to być katecheza „o nowym kształcie, otwarta na wrażliwość i problemy jej wieku, które mają charakter teologiczny, etyczny, historyczny, społeczny. (...) Szczególne miejsce należy przyznać wychowaniu w prawdzie i wolności zgodnie z Ewangelią, formacji sumienia, wychowaniu do miłości, problematyce powołaniowej, zaangażowaniu chrześcijańskiemu w społeczeństwie, odpowiedzialności misyjnej. Należy jednak zaznaczyć, że współczesna ewangelizacja młodych w różnych sytuacjach powinna uwzględniać raczej wymiar misyjny niż ściśle katechumenalny. Rzeczywiście, sytuacja często wymaga, aby apostołat wśród młodych był młodzieżową animacją o charakterze humanizacyjnym i misyjnym, jakby pierwszym krokiem,

Ks. dr Krzysztof Kantowski
Koszalin

Przygotowanie bliższe do małżeństwa jedną z form katechezy młodzieży

Celem katechezy jest doprowadzenie chrześcijanina do komunii z Jezusem, zjednoczenia z Nim określane go także mianem „przyłgnięcia”¹. Z wprowadzaniem katechizowanych w tę uczniowską relację do Jezusa przebiega równocześnie proces doprowadzania do dojrzałości wiary, której załączek nosi w swej duszy każdy chrześcijanin. Zmierzając do realizacji tych celów Kościół otacza troską i opieką katechetyczną człowieka na wszystkich etapach jego życia i wspiera w podejmowaniu decyzji o oddaniu się Chrystusowi. Szczególnym czasem na drodze zbliżania się do Chrystusa jest czas młodości. Ten okres dla człowieka jest czasem podejmowania istotnych decyzji. Jest to czas, jak mówił Jan Paweł II kształtowania projektu życia: „Jesteście w wieku, w którym kształtuje się w was projekt życia. Ten projekt życia jest także powołaniem, chrześcijańskim powołaniem człowieka świeckiego, ochrzczonego i bierzmowanego, do którego Bóg was wzywa. Jest to plan Boży w stosunku do was, zawierający wszystko, czym możecie w sposób wolny stać się dla siebie samych, dla ludzi, dla Boga. Pomyślcie o waszym planie życiowym jako wezwaniu Boga, jako

2. Zasadnicze problemy katechetyczno-pastoralne

Zarysowany powyżej „idealny” model rekolekcji skłania do postawienia pytania o realny obraz szkolnych rekolekcji wielkopostnych w naszych środowiskach. Tworzymy tę rzeczywistość, a zatem posiadamy orientację i mamy własne doświadczenia. Ponadto przez ostatnie lata zebrano bogaty materiał źródłowy. Dla przykładu warto przywołać wyniki analiz ks. Wiesława Przyczyny, który opisał blaski i cienie rekolekcji szkolnych. Do pierwszych zaliczył: wypracowanie definicji rekolekcji, wielość form (pełne, skrócone, wieczorowe, zamknięte), bogactwo pomysłów i „usakralnianie” szkoły, a do drugich: niską frekwencję, złe zachowanie, imprezowość i rozluźnienie więzi z parafią zamieszkania.

Dotychczasowe doświadczenia związane z organizacją i przeżywaniem szkolnych rekolekcji wielkopostnych skłaniają do sformułowania kilku wniosków i postulatów. Przedstawi się je w świetle przytoczonych założeń „idealnego” modelu rekolekcji. Są one oparte na bogatym materiale źródłowym i danych uzyskanych z badań własnych²⁰, a pozytywnie zweryfikowanych i potwierdzonych przez wiedzę i doświadczenia dyrektorów wydziałów katechetycznych, wizytatorów i katechetów, którzy uczestniczyli w dyskusji panelowej pt. „Szkolne rekolekcje wielkopostne”, która odbyła się w Wyższym Semina-

rium Duchownym w Przemyślu 26 czerwca 2004 r., podczas ogólnopolskiego spotkania zorganizowanego przez Komisję Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski²¹.

2.1. Wnioski i postulaty w zakresie organizacji rekolekcji

Alarmująco niska frekwencja, na rekolekcjach szkolnych dla uczniów gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych, domaga się pilnego szukania nowych sposobów organizacji rekolekcji. Taką propozycją może być np. zaangażowanie szkoły i połączenie rekolekcji z godzinami dydaktycznymi. Wydaje się, że w wyjątkowych okolicznościach można też zastosować „terapię wstrząsową” i nawet zrezygnować z organizowania rekolekcji, aby sprowokować żal za nimi. Proponujemy zastosowanie następującej strategii: najpierw *I model* - zaangażowanie nauczycieli w prowadzenie zajęć wychowawczo-profilaktycznych, na godzinie wychowawczej, podczas rekolekcji - starając się równocześnie o jak najszerze zaangażowanie uczniów w aktywne przygotowanie i prowadzenie rekolekcji. Gdyby to nie poprawiło frekwencji, należałoby zastosować *II model* – tzn. lekcje szkolne połączone ze spotkaniami rekolekcyjnymi. Dopiero w ostateczności można zastosować *III model* – czyli rezygnację z rekolekcji, dołą-

7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w szkołach publicznych, Dz. U. Nr 36, poz. 155 z 1992 r. z późn. zmianami.

8. Por. PDK 88.

9. W. Przyczyna, *Rekolekcje dla dzieci po wprowadzeniu*, s. 129.

10. Por. PDK 88

11. Por. J. Szpet, *Dydaktyka katechezy*, Poznań 1999, s. 165.

12. § 10 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w szkołach publicznych...

13. Por. J. Szpet, *Dydaktyka*, s. 165.

14. Por. S. Dylak, *Podstawy budowania szkolnego programu nauczania*, w: *Awans zawodowy nauczyciela religii*, red. J. Szpet, D. Jackowiak, Poznań 2001, s. 29-50.

15. Por. J. Szpet, *Dydaktyka*, s. 158-159.

16. W. Przyczyna, *Rekolekcje dla dzieci wczoraj i dziś*, s. 18-29.

17. § 10 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w szkołach publicznych...

18. Por. J. Szpet, *Dydaktyka*, s. 161.

19. § 10 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w szkołach publicznych...

20. Zob. W. Janiga, M. Grendus, *Dla kogo perły? W poszukiwaniu rekolekcji szkolnych*, s. 16-38. W. Janiga, M. Grendus, *Rekolekcje szkolne – ocena doświadczenia katechetycznego*, s. 357-388

21. Ogólnopolskie spotkanie dyrektorów wydziałów katechetycznych odbyło się w dniach 25-26.06.2004 r. w Przemyślu pod hasłem „Media a katecheza”.

22. DOK 63; PDK 15.

23. W środowisku szkolnym upowszechniane są takie wartości, jak miłość, prawda, sprawiedliwość, miłosierdzie, cisza, porządek, dobro, życzliwość, szlachetność. Dokonuje się to zazwyczaj poprzez dekorację szkoły emblematami religijnymi, muzykę kontemplacyjną, zamianę auli na kaplicę, przychodzenie do szkoły z Pismem Świętym i modlitewnikiem zamiast z książkami, świadczenie przez dyrektora, nauczycieli, wychowawców, katechetów, pracowników administracji, uczniów o wartościach rozpowszechnianych podczas przeżywanych rekolekcji. Por. A. Merdas, *Czas nasycony*, „Tygodnik Powszechny” 1999, nr 8, s. 10; W. Przyczyna, *Blaski i cienie rekolekcji szkolnych*, 58; J. Skotarczak, *Rekolekcje szkolne w planie wychowawczym szkoły jako dni duszpastersko – wychowawcze*, s. 61.

nie wróci, a u katechetów w przypadku pochopnego „odpuszczenia” pozostanie w świadomości poważne zaniedbanie.

Przypisy

1. W. Jędrzejewski, *Młodzi muszą zobaczyć w Kościele nadzieję*, „Rzeczpospolita” z 4 listopada 2002, s. A 2.
2. *Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce*, nr 88 (dalej PDK).
3. PDK 108.
4. PDK 88.
5. Zob. m.in. *Szkolne rekolekcje wielkopostne. Teoria i praktyka*, red. A. Bałoniak, Poznań 1999; *Szkolne rekolekcje wielkopostne*, cz. 2, red. A. Bałoniak, Poznań 2000; *Szkolne rekolekcje wielkopostne*, cz. 3, red. A. Bałoniak, Poznań 2001; W. Janiga, M. Grendus, *Dla kogo perły? W poszukiwaniu rekolekcji szkolnych*, Przemyśl 2003; W. Janiga, M. Grendus, *Rekolekcje szkolne – ocena doświadczenia katechetycznego, w: Katechizować dzisiaj. Problemy i wyzwania*, red. J. Stala, Kielce 2004, s. 357-388; *Trzymajcie się mocno Słowa Życia. Rekolekcje dla młodzieży*, red. W. Przyczyna, G. Siwek, Kraków 1999; *Rekolekcje dla dzieci*, red. W. Przyczyna, Kraków 1996; *Rekolekcje dla młodzieży*, red. W. Przyczyna, Kraków 1993; *Rekolekcje w szkole*, red. J. Podlaszczak, Rzeszów 2001; W. Przyczyna, *Blaski i cienie rekolekcji szkolnych*, „Katecheta” 47(2003), nr 9, s. 55-61; M. Stach-Hejsoz, *Rekolekcje szkolne z uwzględnieniem metod i form organizacji*, „Katecheta” 47(2003), nr 3, s. 61-64.
6. W. Przyczyna, *Rekolekcje dla dzieci po wprowadzeniu katechezy do szkół*, „Współczesna Ambona” 22(1994), nr 3, s. 129nn; W. Przyczyna, *Rekolekcje dla dzieci wczoraj i dziś, w: Rekolekcje dla dzieci*, red. Tenże, Kraków 1996, s. 30. W literaturze przedmiotu funkcjonuje także definicja Janusza Skotarczaka: „(...) rekolekcje szkolne to nadzwyczajna forma głoszenia Dobrej Nowiny (odpowiadają za nią katecheci i proboszcz parafii, na terenie której znajduje się szkoła) i prowadzenia działań wychowawczych (odpowiada za nią dyrektor szkoły, wychowawcy, pedagog i psycholog), podjęta przede wszystkim wobec dzieci i młodzieży uczęszczającej w danej szkole na katechezę, w celu rozwoju ich dojrzałej religijności i osobowości”. Zob. J. Skotarczak, *Rekolekcje szkolne w planie wychowawczym szkoły jako dni duszpastersko – wychowawcze, w: Szkolne rekolekcje wielkopostne. Teoria i praktyka*, red. A. Bałoniak, Poznań 1999, s. 60.

czając do tego wyraźne uzasadnienie na Radzie Pedagogicznej oraz na lekcjach religii. Należy również poinformować o swojej decyzji i motywacji nadzór pedagogiczny i katechetyczny. Niezorganizowanie rekolekcji może być również wychowawcze, tak jak wychowawcze bywa np. wydłużenie czasu przygotowania formacji przed przyjęciem sakramentu bierzmowania.

W dużych ośrodkach warto zorganizować spotkanie dyrektorów szkół, proboszczów i katechetów, aby w rozmowie przedstawić zamierzone cele rekolekcji, prosząc jednocześnie o uwagi i współpracę.

Na pewno konieczne jest ustalenie z dyrektorem formy zwolnienia z zajęć dydaktycznych na rekolekcje. Ktoś musi zatroszczyć się przynajmniej o bezpieczeństwo uczniów niebiorących udziału w rekolekcjach. Być może należałoby zastosować następującą zasadę: „Zwolnionymi z zajęć dydaktycznych są tylko ci uczniowie, którzy uczestniczą w rekolekcjach. Pozostali, którzy nie korzystają ze spotkań, nie korzystają również ze zwolnienia - a zatem powinni uczestniczyć w jakiejś formie zajęć szkolnych. W tym przypadku nauczyciele, powinni tak zaplanować tematykę zajęć, aby uczniowie uczestniczący w rekolekcjach niczego ważnego nie stracili”.

Warto także postulować zmianę zapisów prawnych, które umożliwiłyby organizowanie rekolekcji przez cały rok szkolny. Z pewnością proponowane rozwiązanie ko-

rzystnie wpłynęłoby na organizowanie rekolekcji dla małych grup uczniów np. dla maturzystów czy kandydatów do bierzmowania. Spotkania te mogłyby przybrać formę rekolekcji zamkniętych, które dawałyby zarazem znakomitą okazję do integracji środowiska czy danej grupy uczniów.

Brak ustalonych zasad finansowania rekolekcji zwraca uwagę na potrzebę ustalenia reguł tworzenia „funduszu rekolekcyjnego”, zwłaszcza dla szkół, w których uczą się uczniowie z różnych parafii. Warto też zwrócić uwagę, na okazję do kształtowania postawy ofiarności uczniów, próbując z nimi wypracować pewne środki finansowe na rekolekcje. Choć realistycznie należy przyznać, że ich udział może być najwyżej symboliczny... Warto też pomyśleć o czymś w rodzaju „giełdy pomysłów” na finansowanie rekolekcji, gdyż temat ten nie może być przemilczany, jakby był czymś wstydlivym.

Pomimo wspomnianych powyżej trudności finansowania rekolekcji szkolnych, proboszczom udaje się zorganizować niezbędne minimum. Więcej środków mogłoby spowodować różnorodność stosowanych form przekazu przesłania ewangelicznego - podczas rekolekcji. Dużo ważniejszym problemem jest jednak sprawa przygotowania do rekolekcji, czemu poświęcona jest następna część opracowania.

Zakończenie

Reasumując, należy stwierdzić, że z doświadczeniem rekolekcji szkolnych łączy się bogactwo szczegółowych zagadnień. Zebrany materiał pozwolił na wyciągnięcie wielu wniosków, które mogą posłużyć do lepszego przygotowania rekolekcji szkolnych i wykorzystania ich potencjału wychowawczego, ewangelizacyjnego i formacyjnego. Na zakończenie można pokusić się o postawienie kilku tez:

- potrzebna jest nieustanna, ale i pogłębiona refleksja nad doświadczeniem katechetycznym i duszpasterskim szkolnych rekolekcji w każdej diecezji,

- jeśli ktoś dobrze prowadzi katechezę to w takim środowisku rekolekcje są zazwyczaj udane – tzn. dobrze przygotowane, zorganizowane, przemyślane programowo, podsumowane, itd.

- kluczem w podejściu do wydarzenia szkolnych rekolekcji jest postawa katechety - Boża postawa. Człowieka, który pełni posługę ewangelizacyjną z mandatu Kościoła, człowieka modlitwy, szerokich horyzontów i wielkiej pokory, zaangażowanego w duszpasterstwo parafialne i szkolne,

- z tego względu nie warto rezygnować, „łatwo odpuszczać” jakichkolwiek rekolekcji, tym bardziej szkolnych, bowiem ten czas w życiu dzieci i młodzieży już się

kwencji prowadzi do podjęcia współodpowiedzialności za rekolekcje szkolne. Ponadto stwarza okazję do twórczego zaangażowania całego środowiska szkolnego. Może pomóc w poszukiwaniu takich argumentów, które przekonają do rekolekcji pozostałych nauczycieli. W omawianym obszarze należałoby uwzględnić zaangażowanie w rekolekcje takich podmiotów, jak samorząd szkolny, organizacje młodzieżowe, szkolne zespoły artystyczne – wraz z ich opiekunami.

Trudny dziś proces tzw. pedagogizacji rodziców, a właściwie uświadamiania rodzicom, że szkoła i Kościół nie zastępują ich w procesie wychowania, a tylko je wspomagają mógłby odnaleźć dobrą okazję do realizacji swoich celów podczas takiego wydarzenia, jakim są rekolekcje szkolne. Doświadczenie wskazuje, że rzadko wykorzystuje się tę możliwość. Oczywiście są trudności techniczne i organizacyjne związane z jakąś formą udziału rodziców w rekolekcjach szkolnych. Spotkania zwykle odbywają się przed południem, gdy większość z nich jest zajęta zawodowo. Potrzebne jest na pewno twórcze poszukiwanie dobrych sposobów na pedagogizację rodziców - także podczas rekolekcji szkolnych (np. w rekolekcyjne „popołudnie dla rodziców”: wywiadówka – połączona z przedstawieniem uczniowskim dla rodziców albo spotkanie z psychologiem, pedagogiem, połączone z krótką celebracją na „szkolny” temat).

2.2. Wnioski i postulaty w zakresie przygotowania do rekolekcji szkolnych

Dotychczasowe doświadczenia wskazują, że dla wielu rekolekcje, po szesnastu latach od ich wprowadzenia, stały się już pewną rutynową czynnością, niewymagającą specjalnych przygotowań. Wystarczy znaleźć rekolekcionistę, ustalić datę, zgłosić w szkole – a wszystko inne „jakoś będzie”.

Zasadniczym problemem jest brak „celowego” działania katechetycznego. Rzadko rozpoczyna się przygotowanie od ustalenia konkretnego „celu rekolekcji”, aby następnie do niego dobrać odpowiedniego rekolekcionistę, czy też pomyśleć o zaangażowaniu innych podmiotów zainteresowanych zrealizowaniem celu. Powszechny brak umiejętności programowania duszpasterskiego (wyznaczania celów – idealnego i pośrednich, dobieranie strategii, ocenianie rezultatów, itd.) odnajduje swoje wyraźne odbicie także w odniesieniu do rekolekcji szkolnych. Z wypowiedzi ankietowanych katechetów wynika, że najważniejszym kryterium wyboru rekolekcionisty jest „kontakt z młodzieżą”, „umiejętność gry na gitarze”, „zaciekawienie ‘czymś’ uczniów”. To „coś” nie śmie wyznaczać katecheta, znający uczniów, środowisko, ale obcy, lecz obdarzony „talentem” rekolekcionista. Dopóki rekolekcje szkolne nie będą miały wyznaczonego „celu”,

możliwego do zweryfikowania według ustalonych kryteriów, dopóty najważniejszym kryterium oceny będzie „atmosfera”. A ta rzeczywiście najbardziej zależy od „talentu” rekolekcjonisty, a nie od jego kompetencji.

Wydaje się, że dla wielu „cel rekolekcji szkolnych” jest tak oczywisty, że nie trzeba się nad nim zastanawiać – dla nich to tylko przygotowanie do Wielkanocy (a ściślej przygotowanie do spowiedzi wielkanocnej!). Warto jednak poważniej zastanowić się nad tym problemem, ponieważ rekolekcje szkolne, to część programu katechezy w szkole. Katecheza ta, według dokumentów katechetycznych obowiązujących w Polsce, powinna mieć wymiar bardziej ewangelizacyjny²² niż formacyjny, czyli powinna przede wszystkim przygotować do wiary, a nie do przyjęcia sakramentów. Poważne kłopoty z wiarą są dziś bardzo widoczne, zwłaszcza u młodzieży gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych. Wyznaczenie sobie celu „doprowadzenie do sakramentu”, przy takich kłopotach z wiarą, może prowadzić do rutynowej „sakramentalizacji”, czyli formalnego „pobierania” sakramentów przez uczniów dla uspokojenia sumienia katechetów. Nie chodzi oczywiście o rezygnację z udzielania sakramentów, ale o bardziej przemyślane rozłożenie akcentów rekolekcji w zależności od stanu ducha uczniów w danym środowisku.

Takie przygotowanie domaga się uzgadniania „celu rekolekcji” w całym zespole katechetycznym, znajdującym

Być może sposobem na zwiększenie zaangażowania nauczycieli w rekolekcje byłoby nieograniczanie ich roli wyłącznie do pilnowania uczniów, ale stworzenia im okazji do bardziej wartościowego uczestnictwa. Mało kto stara się zwrócić uwagę na potrzeby nauczyciela (np. zorganizowanie dla nich ciekawego spotkania), a już prawie nikt nie zwraca uwagi, żeby ukazać nauczycielom wydarzenia rekolekcyjne, jako okazję do wykazania wychowawczych, twórczych i organizacyjnych talentów... Wielu udało się zaangażować nauczycieli np. w przygotowanie szkolnego spotkania opłatkowego. W podobny sposób warto by było rozszerzyć te działania o trudniejsze i bardziej wymagające doświadczenie rekolekcji szkolnych. Poza tym potrzebna jest nieustanna praca nad zmianą mentalności nauczycieli, która wyraża się w poglądach lewicowych i przynależności do Związku Nauczycielstwa Polskiego – organizacji ściśle współpracującej z SLD, której działalność jest przede wszystkim zagrożeniem dla dzieci nienarodzonych (chodzi o stanowienie prawa pozwalającego na ich zabijanie).

Doświadczenie podpowiada, że warto wypracować tradycję spotkań nauczycieli z proboszczem i z duszpasterzami, albo w szkole, a jeszcze lepiej na plebani, jeżeli są takie możliwości. Ponadto warto promować jakąś formę duszpasterstwa nauczycieli. Jest ono okazją do rozwijania duchowych potrzeb nauczycieli, a w konse-

obecności, z której każdy powinien zostać „rozliczony” (i tak musieliby dojeżdżać do szkoły). Jako parafianie w rekolekcjach parafialnych mogą uczestniczyć dodatkowo, przecież są one organizowane poza godzinami pracy. Z pewnością, w tej sprawie, konieczna jest wspólna linia wszystkich katechetów i duszpasterzy.

Włączenie szkoły w organizację rekolekcji oznacza przede wszystkim zaangażowanie nauczycieli w spotkania rekolekcyjne. To niezwykle złożone zagadnienie, które ciągnie za sobą z jednej strony ideologiczny „garb” wciąż obecnego pokolenia nauczycieli, uformowanego nieprzychylnie do religii i Kościoła, z drugiej strony należy uwzględnić niezliczone frustracje prowokowane nieustannymi kryzysami i reformami szkolnictwa, ponad głowami nauczycieli, co powoduje, że często niezbyt przychylnie przyjmują zadania, które nie należą do ich bezpośrednich obowiązków. Zwłaszcza wtedy, gdy jak im się zdaje, są to obowiązki narzucane im bez pytania o zgodę.

Podczas opracowywania strategii dojścia do nauczycieli, warto pomyśleć o ścieżce, która pozwalałaby im widzieć w rekolekcjach „swoją szansę!”. Badania potwierdzają powszechne niezadowolenie z udziału nauczycieli w rekolekcjach, ale równocześnie wskazują, że często są traktowani bardzo instrumentalnie, co widać w tonie takich komentarzy, jak to, że: „oni mają pilnować”, „powinni być obecni”, „to także ich obowiązek moralny”.

sytuację uczniów w szkole. Zespół ten powinien przeprowadzić konsultacje z uczniami, z ich wychowawcami, rodzicami, itp. Chodzi o to, aby najpierw zebrać wnioski, wspólnie przemyśleć je w zespole odpowiedzialnych za katechizację w danej szkole, aby dopiero potem decydować, który rekolekcjonista może najlepiej zrealizować „nasz” cel.

Oczywiście, takie zachowanie nie musi wynikać ze złej woli katechety. Prawie wszyscy, odpowiedzialni za organizację katechezy, są kapłanami zaangażowanymi w szkołę i są włączeni w pełni w parafialne duszpasterstwo. Okres bezpośredniego przygotowania do rekolekcji jest czasem szczególnie wyťažonej pracy, trwającej często kilka miesięcy: adwentowe spowiedzi, kolęda, potem wielkopostne nabożeństwa – cały czas w połączeniu z obowiązkami szkolnymi. Wszystko to powoduje, że przygotowanie do rekolekcji szkolnych nie należy do najważniejszych obowiązków. Niestety pewnie z tego powodu okazja, jaką są rekolekcje, nie jest do końca wykorzystana.

Nieco innym zagadnieniem jest konieczność oficjalnego ustalenia zasad zwolnienia ze szkoły dużej grupy księży do prowadzenia szkolnych rekolekcji wielkopostnych. Wydaje się, że problem jest niepotrzebnie przemilczany.

Od przygotowania rekolekcji szkolnych zależy zre-

alizowanie ich programu. W następnej części zwróci się uwagę na cechy charakterystyczne programu rekolekcji szkolnych.

2.3. Wnioski i postulaty w zakresie programu rekolekcji

Zaznaczono już, że bardzo duża grupa młodzieży (zwłaszcza z gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych) nie jest objęta opieką podczas rekolekcji. W dniach rekolekcji są to setki, a w większych miejscowościach tysiące młodych pozostawionych na pastwę młodzieńczych wiosennych pomysłów. Według rodziców i szkoły – znajdują się oni pod opieką katechetów, według katechetów są pod opieką innych... bo nie ma ich na rekolekcjach. Jak byśmy byli w błędnym kole... Konieczna jest wspólna strategia – określone decyzje, które uściśliłyby granice odpowiedzialności katechetów. Nie wolno czekać na tragedię...

Dominujący model rekolekcji „Msza Święta + konferencja” może prowadzić do niebezpiecznego pogłębiania postawy formalizmu wiary. Może to zostać spowodowane przez odwrócenie zasady, że „ewangelizacja powinna prowadzić do Eucharystii”. Dominująca praktyka rekolekcji proponuje zamiast wymagającej ewangelizacji łatwy i praktyczny do wykorzystania (sic!) ryt „Mszy Świę-

nych, które włączają oprócz kościoła także pomieszczenia szkoły (już ok. 1/3 katechetów korzysta z tego modelu). Jest to rozwiązanie trudniejsze od strony organizacyjnej, lecz stwarza następujące korzyści:

- daje możliwość zastosowania większej różnorodności form, ubogacających rekolekcje;
- prowadzi do sakralizacji szkoły²³;
- otwiera szansę na większe zaangażowanie nauczycieli - trudno bowiem pomyśleć, aby nauczycieli zabrakło na spotkaniach w szkole;
- przejście z jednego miejsca na drugie pozwala „odpocząć” od biernego słuchania;
- szkoła daje też możliwość skorzystania z sanitariatów, koniecznych przy dłuższych rekolekcyjnych spotkaniach w zasadniczo chłodnych kościołach.

W czasie przygotowywania rekolekcji warto zapytać samą młodzież, w jakim miejscu najlepiej przeżywa spotkania rekolekcyjne.

Wśród spraw związanych z uczniami, którzy nie uczestniczą w rekolekcjach szkolnych, pozostaje jeszcze do rozwiązania kwestia tych, którzy często tłumaczą się, że i tak muszą uczestniczyć w rekolekcjach parafialnych. W środowisku wiejskim większość uczestniczy w rekolekcjach parafialnych, poza tym mogą pomóc w domu, oszczędzają na dojazdach itp. Specyficzny charakter rekolekcji szkolnych zobowiązuje wszystkich uczniów do

wskazuje, że sam formalny zapis nie ma bezpośredniego przełożenia na jakość udziału uczniów i nauczycieli w rekolekcjach. Owszem jest on potrzebny, ale nie wystarczy! W tym kontekście wyraźnie widać, jak aktualne umocowanie prawne rekolekcji szkolnych powoduje, że nawet dobre i szczegółowe zapisy „Programu wychowawczego” (np. na temat zaangażowania nauczycieli) są w praktyce bezsilne. Nauczyciel zawsze może się wytłumaczyć, że nie ma takiego obowiązku. Choć „ścieżka prawna” w strategii angażowania nauczycieli w rekolekcje nie wydaje się zbyt skuteczna, to warto zwrócić większą uwagę na przepisy BHP, domagające się odpowiedniej opieki podczas każdego spotkania uczniów. Warto również postarać się o „opinię prawną”, kto jest odpowiedzialny za bezpieczeństwo uczniów podczas rekolekcji. I nie chodzi oczywiście o z góry nieskuteczne „straszenie” nauczycieli przepisami. Katecheci ze szkół podstawowych muszą często pamiętać o uwzględnianiu czasu pracy rodziców, aby krótsze od lekcji spotkania rekolekcyjne nie powodowały, że dzieci zostają bez opieki.

Wydaje się, że nie zawsze przemyślany jest wybór „miejsca rekolekcji”. Nie wynika on raczej z zamierzonego celu rekolekcji, ale bardziej powodowany jest względami technicznymi (ilość uczniów, ilość sal, odległości, bezpieczeństwo, itp.). Należy pozytywnie oceniać tendencję coraz częstszego organizowania spotkań rekolekcyj-

tej”. Nie potrzeba żadnego twórczego działania, aby w prosty sposób zorganizować „godzinę” programu rekolekcji. Nie zwraca się więc uwagi na to, że Najświętsza Tajemnica Wiary jest proponowana albo grupie nastoletnich niedowiarków, którzy nie rozumiejąc znaków Mszy Świętej, mogą jej najwyżej przyglądać się albo wierzącej młodzieży, która i tak regularnie uczestniczy we Mszy Świętej w każdą niedzielę.

Pomysł na rekolekcje szkolne powinien dawać okazję do ewangelizacji, czyli do wychodzenia ze świadectwem wiary do innych środowisk, przede wszystkim przez zaangażowanie charytatywne, społeczne i kulturalne, zgodnie z możliwościami i potrzebami danego środowiska (według zasady, że preewangelizacja, jest uprzywilejowaną drogą do wiary). Dane wskazują wyraźnie, że program rekolekcji zupełnie nie wykorzystuje tej okazji do uzupełnienia lekcji religii o istotne doświadczenie.

Rekolekcje coraz bardziej stają się spotkaniami dla „dobrych i porządných”, którym „się chce”, i którzy nie mają większych kłopotów z wiarą... Dla takich odbiorców rekolekcje stają się „spotkaniem formacyjnym”. Czy pozostałych uczniów (to, jak się zdaje, coraz większa grupa młodych „bez dobrej woli!”) można ze spokojem sumienia pozostawić na pastwę ich osobistych słabości i nieodjrzałego buntu? Organizatorzy muszą sobie odpowiedzieć, czego i kogo powinien dotyczyć „ewangelizacyjny

cel” rekolekcji szkolnych. W tym kontekście wyraźnie wi-
dać, że zapisy prawne dotyczące rekolekcji są niedobre
(nieścisle). Realizm podpowiada jednak, że nie zostaną
one szybko poprawione. Konieczne są więc strategie,
wskazujące sposoby działania, które rozwiązywałyby sytu-
acje wątpliwe, np. jak postępować z uczniami, którzy są
nieobecni na spotkaniach rekolekcyjnych, choć zadekla-
rowali, że wezmą w nich udział. Konieczny jest tutaj
szczerzy układ z dyrekcją szkoły, gdyż w praktyce zobo-
wiązywałoby to często np. do organizowania w szkole za-
jęć alternatywnych dla spotkań rekolekcyjnych (niech
uczniowie wybierają!). Takie spotkania wychowawcze
w szkole mogłyby mieć charakter preewangelizacji (np.
dyskusja o wolności, tolerancji albo grupowy program
profilaktyczny). Warto by było opracować zasady dobrego
spotkania wychowawczego w ramach rekolekcji. To rów-
nież doskonała okazja do zaangażowania nauczycieli
i wychowawców.

Program rekolekcji powinien więc być przede
wszystkim ewangeliczny, wychowawczy, rzeczowy i atrak-
cyjny. Wtedy na pewno dzieci czy młodzi przyjdą, jeśli
nie z pobożności to przynajmniej z ciekawości.
„Wieczorne zamyślenia” czyli wieczorowe rekolekcje
wskazują, że młodzież tęskni za Bogiem i potrzebuje spo-
tkania we wspólnocie. Po latach doświadczeń rekolekcyj-
nych nie ma już najmniejszych wątpliwości, iż skończył

się czas „jednego aktora”. Zwłaszcza w większych środo-
wiskach należy zaangażować w to wydarzenie jak najlicz-
niejszą grupę uczniów oraz przygotowywać i realizować
rekolekcje w zespole osób kompetentnych i oddanych
Kościołowi i szkole. Taki kilkusobowy zespół mogliby
tworzyć np. kapłani, pedagodzy, psychologzy, nauczycie-
le, rodzice, wolontariusze, zaproszeni przedstawiciele
mediów, ruchów religijnych, stowarzyszeń, itp..

Wielu katechetów nie zna opinii o odbiorze reko-
lekcji przez uczniów i nauczycieli. Bez głębokiej refleksji
po rekolekcjach, nie można myśleć o dobrym przygoto-
waniu następnych rekolekcji. Warto by było pomyśleć
o przygotowaniu ankiet ewaluacji rekolekcji szkolnych.
Chodzi o opracowanie ankiet zarówno dla uczestniczą-
cych, ale także dla tych, którzy z nich zrezygnowali.

Program rekolekcji wpływa na stopień zaangażowa-
nia w to wydarzenie wszystkich środowisk związanych ze
szkołą. Zwrócimy na to uwagę w ostatniej części analizy
doświadczeń rekolekcyjnych.

2.4. Wnioski i postulaty dotyczące zaangażowania w rekolekcje: szkoły, nauczycieli, rodziców

Według danych prawie wszystkie szkolne programy
wychowawcze mają zapis dotyczący rekolekcji szkolnych.
Jednak stopień zaangażowania szkoły w to wydarzenie